

**VIŠI PRIVREDNI SUD
BANJA LUKA**

**INFORMATOR
SUDSKE PRAKSE**

Sudska praksa

oktobar 2018 - decembar 2018. godine

Banja Luka, januar 2019. godine

SADRŽAJ

	Str.
Parnični postupak	1
1. Teret dokazivanja	1
2. Primarni i eventualni tužbeni zahtjev	2
3. Pozivanje vještaka na glavnu raspravu	4
4. Nedostatak obrazloženja	5
5. Ispravljanje odluke	6
6. Ispravka i dopuna presude	6
7. Mjera obezbjeđenja	7
8. Punomoćnik pravnog lica u parničnom postupku	8
9. Dopusštenost tužbe po pogrešnoj uputi suda	9
10. Prekid i nastavak postupka	10
11. Troškovi postupka	11
Izvršni postupak	11
12. Zastarjevanje pokretanja izvršnog postupka	12
13. Dostavljanje u izvršnom postupku	13
14. Zakazivanje ročišta za raspravljanje o prigovoru u izvršnom postupku	14
15. Prigovor trećeg lica	15
16. Obustava izvršnog postupka	15
17. Obustava izvršnog postupka i nedostatak saredstava na računu izvršenika	16
18. Odbacivanje prijedloga za izvršenje	17
Obligacioni odnosi	18
19. Naknada štete (izgubljena dobit i obična šteta)	18
20. Kamata na regresno potraživanje	19
21. Zakonska zatezna kamata na potraživanje iz sporazuma o nagodbi	20
22. Ugovorena i zakonska kamata kod ugovora o kreditu	21
23. Zabrana anatocizma	22
24. Zastarjelost zahtjeva za vraćanje neiskorištenog avansa	23
25. Ništavost ugovora o ustupanju potraživanja	24
26. Ništavost ugovora o ustupanju prava trajnog korištenja građevinskog zemljišta	25
27. Ugovor o preuzimanju duga	26
28. Rok za vraćanje zajma	27
29. Vraćanje stvari po isteku ugovora o zakupu	28
30. Pasivna legitimacija zajednice etažnih vlasnika	29
Stečajni postupak	30
31. Izvršni postupak nakon otvaranja stečajnog postupka	30
32. Mjerodavno pravo u vezi sa prijavom potraživanja na osnovu strane sudske odluke	31
33. Kamata na priznato potraživanje u likvidacionom postupku	33
Ostalo	34
34. Naknada za ulaganje u nekretnine	34
35. Zastarjelost mjenično-pravnih zahtjeva	36
36. Brisanje prvenstvenog reda hipoteke	36

PARNIČNI POSTUPAK

TERET DOKAZIVANJA (član 7. i 126. Zakona o parničnom postupku)

Na tužiocu je teret dokazivanja u pogledu volje ugovornih strana, u vezi sa spornom ambalažom (da li se ista vraća ili plaća, na koji način se rješava situacija ako tuženi nije vratio ambalažu, kako se evidentiraju obaveze po tom osnovu, na koji način se utvrđuje cijena ambalaže koja nije vraćena, da li se izdaje revers za nevraćenu ambalažu, koja vrsta ambalaže je u pitanju i sl.).

Iz obrazloženja

Predmet spora je zahtjev tužioca za naknadu štete koja se odnosi na vrijednost ambalaže koju tuženi nije vratio, zajedno sa zakonskim kamatama i troškovima postupka.

Iako sud nije vezan za označeni pravni osnov, nego je ovlašten da utvrđeno činjenično stanje podvede pod odgovarajuću normu materijalnog prava kojom se rješava sporni odnos, čime se na drugačiji način kvalifikuje pravna priroda spora, utvrđene činjenice ne daju valjanu osnovu za zaključak da se radilo o ugovoru o prodaji ambalaže, niti je tužilac dokazao da postoji drugi osnov odgovornosti, tj. naknada štete kao jedan od zakonom predviđenih izvora obaveze.

Bez obzira što su fakture za predmetnu ambalažu izvedene kao dokaz i što je na osnovu tih faktura izvršeno i finansijsko vještačenje, da bi se zahtjevu tužioca moglo udovoljiti, tužilac je bio obavezan da dokaže kakva je volja ugovornih stranaka postojala u vezi sa predmetnom ambalažom (da li se ista vraća ili plaća, na koji način se rješava situacija ako tuženi nije vratio ambalažu, kako se evidentiraju obaveze po tom osnovu, na koji način se utvrđuje cijena ambalaže koja nije vraćena, da li se izdaje revers za nevraćenu ambalažu, koja vrsta ambalaže je u pitanju i sl.).

Ni jednu od ovih bitnih činjenica, koje su morale biti prethodno utvrđene, da bi se fakture mogle dovesti u vezu sa postojanjem pravnog osnova za isplatu cijene navedene u fakturama, tužilac nije dokazao, odnosno nije dokazao ni koji je pravni osnov za vraćanje (što se tužbom i ne traži), a ni za plaćanje novčane protuvrijednosti (što tužilac traži), bilo kao cijene za isporučenu ambalažu (ukoliko se radilo o prodaji), bilo kao naknade štete koju tužilac i nalazi u visini vrijednosti te ambalaže, a prema ispostavljenim fakturama.

Iz navedenog razloga, fakture same za sebe, kao i nalaz vještaka finansijske struke, koji je izračunao vrijednost prema tim fakturama, koje su jednostrane knjigovodstvene isprave, nisu mogle biti osnov za ispunjenje ugovorne obaveze na način kako to zaključuje prvostepeni sud.

Kada se imaju u vidu i odredbe Zakona o računovodstvu i reviziji Republike Srpske („Službeni glasnik RS“, broj 36/09 i 52/11), koji je bio na snazi u vrijeme trajanja obligacionopravnog odnosa iz koga potiču potraživanja tužitelja, koje propisuju obavezu sačinjavanja knjigovodstvenih isprava kao pisanih dokumenata o nastanku svakog poslovnog događaja sa svim podacima neophodnim za knjiženje u poslovnim knjigama, a koji moraju biti potpisani od lica koja su ovlašćena za sačinjavanje i kontrolu takvih isprava, te činjenicu da takvih isprava nije bilo ni kod tužioca ni kod tuženog, niti je na bilo koji način evidentirano stanje po osnovu preuzete ambalaže i bez dokaza da li je uopšte bila ustanovljena obaveza

posebne evidencije ambalaže (da li se vraća ili plaća, na koji način se utvrđuje cijena nevracene ambalaže i koja vrsta ambalaže podliježe vraćanju, odnosno plaćanju), te imajući u vidu i da se ambalaža dijeli zavisno od različitih kriterijuma, s obzirom na funkciju (transportna), na komercijalnu, maloprodajnu, potrošačku, zatim prema načinu i dužini upotrebe odnosno trajnosti, na nepovratnu ambalažu za jednokratnu upotrebu i povratnu - za višekratnu upotrebu, prema materijalu od kog je izrađena, onda u odsustvu dokaza kojima bi se sve ove bitne činjenice utvrdile, nije bilo moguće samo na osnovu računa zaključiti da je takva obaveza tuženog bila ugovorena, kako pogrešno zaključuje prvostepeni sud.

Pravilna primjena pravila o teretu dokazivanja (član 126. ZPP-a), koje se stavlja na stranu tužioca, značila je da je tužbeni zahtjev trebalo odbiti, jer da bi sud formirao svoje uvjerenje o postojanju bitne činjenice za odluku, dokazi koji to potvrđuju, morali bi biti takvog značaja da se, ako ne apsolutno, makar i sa većim stepenom vjerovatnoće može zaključiti da je postojao dogovor stranaka o obavezi tuženog u pogledu plaćanja nevracene ambalaže, a što tužiocu, u ovom postupku, nije uspjelo.

(Iz presude Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 57 0 Ps 102498 18 Pž od 26.11.2018. godine).

PRIMARNI I EVENTUALNI TUŽBENI ZAHTEJEV (član 55. Zakona o parničnom postupku)

Kod eventualnog tužbenog zahtjeva mora postojati međusobna pravna veza. Ta pravna veza postoji ako i primarni i eventualni zahtjev proističu iz bitno identičnog činjeničnog stanja i bitno identičnog pravnog odnosa. Pravna veza između dva zahtjeva je takva da jedan zahtjev isključuje drugi. Osnovni razlog postavljanja eventualnog zahtjeva je u procesnoj ekonomiji. Ako se usvoji primarni zahtjev o eventualnom zahtjevu se ne odlučuje.

Iz obrazloženja

Predmet spora u ovoj pravnoj stvari je tužbeni zahtjev tužioca preciziran na glavnoj raspravi kojim traži isplatu zakonskih zatezних kamata u iznosu od 22.095,99 KM. Uz primarni tužbeni zahtjev tužilac je postavio i eventualni tužbeni zahtjev, kojim je tražio plaćanje zakonske zatezne kamate na iznose iz faktura navedenih u izreci presude.

Prema članu 56. stav 1. ZPP, preinačenje tužbe je, između ostalog, i isticanje drugog zahtjeva uz postojeći. Ovdje zakon ima u vidu naknadnu objektivnu kumulaciju koja može biti kvalifikovana ili obična, zavisno da li se zahtjevi zasnivaju na istom činjeničnom i pravnom osnovu ili ne. Nasuprot kumulaciji zahtjeva u jednoj tužbi u okviru procesnopravnog instituta isticanje više tužbenih zahtjeva u jednoj tužbi, imamo alternaciju tužbenih zahtjeva u jednoj tužbi.

Prema članu 55. stav 4. ZPP, tužilac u tužbi može istaći dva ili više tužbenih zahtjeva koji su u međusobnoj vezi, i tražiti da sud usvoji sljedeći od tih zahtjeva ako nađe da onaj koji je u tužbi istaknut ispred njega nije osnovan.

Prvoistaknuti zahtjev naziva se primarni, a eventualni zahtjev naziva se sekundarni (supsidijarni ili podredni zahtjev). O eventualnom zahtjevu odlučiće se tek kada se odbije primarni zahtjev kao neosnovan. Valja istaći da parnično procesno zakonodavstvo ne poznaje alternativne tužbene zahtjeve kojima se od tuženog traži da izvrši svoju obavezu tako što će po

svom izboru izvršiti jednu od činidbi koje su u tužbenom zahtjevu alternativno postavljene. Ne radi se o alternativnom isticanju više tužbenih zahtjeva u istoj tužbi kada se od tuženog traži da izvrši obavezu, s tim da od dvije ili više alternativno određenih činidbi izabere jednu (alternativna obaveza po izboru dužnika, član 403-408. ZOO), već se radi o jednom zahtjevu. Kad se po materijalnom pravu ne može tražiti izvršenje jedne ili više alternativnih obaveza, taj dio zahtjeva treba odbiti.

Kod eventualnog tužbenog zahtjeva mora postojati međusobna pravna veza. Ta pravna veza postoji ako i primarni i eventualni zahtjev proističu iz bitno identičnog činjeničnog stanja i bitno identičnog pravnog odnosa. Pravna veza između dva zahtjeva je takva da jedan zahtjev isključuje drugi. Osnovni razlog postavljanja eventualnog zahtjeva je u procesnoj ekonomiji. Eventualni tužbeni zahtjev je uslovno postavljeni zahtjev. Što znači da tužilac traži od suda usvajanje primarnog zahtjeva, pa ako se on ne usvoji, tada traži odlučivanje o eventualnom, sekundarnom zahtjevu. Ako je primarni zahtjev usvojen, to čini eventualni zahtjev bespredmetan. Kada se traži tužbom plaćanje novčanog iznosa pa čak u istoj visini ali po različitim pravnim osnovama, radi se o zahtjevima koji se međusobno isključuju pa samim tim sud je u obavezi da postupi po eventualnom zahtjevu. Međutim ako se zahtjevi razlikuju samo po visini ne mogu se formirati kao eventualni. To se obrazlaže time da je zahtjev za isplatu nižeg iznosa sadržan u zahtjevu za isplatu višeg iznosa, pa i nema odnosa primarnog i eventualnog zahtjeva. Prilikom odlučivanja o primarnom i eventualnom zahtjevu sud je vezan redoslijedom zahtjeva koji je odredio tužilac. Ako se usvoji primarni zahtjev o eventualnom zahtjevu se ne odlučuje. U presudi se konstatuje da je eventualni zahtjev bespredmetan.

Pošto je tužilac odredio redoslijed zahtjeva o kojima se treba odlučivati, usvajanjem primarnog zahtjeva, odlučivanje o eventualnom zahtjevu je bespredmetno.

Međutim u konkretnom slučaju pravilno je prvostepeni sud odbacio eventualni tužbeni zahtjev kao nedopušten, obzirom da nisu ispunjeni procesni uslovi za postavljanje ovakvog tužbenog zahtjeva, jer se u suštini radi o istovjetnom primarnom i eventualnom tužbenom zahtjevu. Dakle, nije u pitanju ni kumulativni ni alternativni tužbeni zahtjev. Postavljeni primarni i eventualni tužbeni zahtjev tužitelja zasniva se na istom činjeničnom i pravnom osnovu. Iz istog činjeničnog i pravnog osnova traži se ista visina novčanog potraživanja. S tim da je u primarnom tužbenom zahtjevu zakonska zatezna kamata obračunata u nominalnom iznosu, a u eventualnom tužbenom zahtjevu nije određen nominalni iznos, ali je naveden glavni dug i period dcnje, na osnovu koga je izvršen obračun zakonske zatezne kamate, koji je već nominalno postavljen u primarnom tužbenom zahtjevu.

Kako tužilac u suštini primarnim i eventualnim tužbenim zahtjevom traži isto potraživanje proisteklo iz istog činjeničnog i pravnog osnova i u istoj visini (s tim da je u primarnom zahtjevu obračun kamata iskazan u nominalnom iznosu, a u eventualnom zahtjevu parametri koji su poslužili za obračun u nominalnom iznosu), i po ocjeni drugostepenog suda, nisu ispunjeni procesni uslovi za podnošenje eventualnog zahtjeva. Ne može se u jednoj parnici tražiti sa dva zahtjeva, jedno te isto potraživanje. Stoga je pravilno prvostepeni sud odbacio eventualni tužbeni zahtjev. Međutim, prvostepeni sud nije trebao donositi posebno rješenje u izreci prvostepene presude o odbacivanju eventualnog tužbenog zahtjeva. Ova pogreška u izreci prvostepene odluke, nije razlog za ukidanje prvostepene presude.

(Iz presude Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 60 0 Ps 024061 18 Pž 2 od 27.11.2018. godine).

**POZIVANJE VJEŠTAKA NA GLAVNU RASPRAVU
(član 151. Zakona o parničnom postupku)**

Obazloženje pobijane presude je nejasno i nepotpuno zbog načina na koji je izveden dokaz vještačenjem po vještaku saobraćajne struke, posebno zbog toga što sud nije pozvao vještaka određenog rješenjem suda D.D. na glavnu raspravu, zbog čega je nemoguće ispitati pobijanu presudu.

Iz obrazloženja

Predmet odlučivanja u ovoj pravnoj stvari je zahtjev tužioca da sud obaveže tuženog da mu na ime naknade štete isplati iznos od 32.217,13 KM, sa zakonskom zateznom kamatom i troškovima postupka.

Ispitujući žalbu tužioca, ovaj sud nalazi utvrđenim da je na pripremnom ročištu od 10.10.2017. godine prvostepeni sud na prijedlog tužioca odredio izvođenje dokaza vještačenjem po vještaku saobraćajne struke, a rješenjem je također odredio datum održavanja glavne rasprave za 10.11.2017. godine, te je na glavnu raspravu pozvao vještaka D.D. i ovom vještaku je uredno dostavljen poziv za glavnu raspravu. Prvostepeni sud je donio i posebno rješenje kojim se određuje izvođenje dokaza vještačenjem od strane vještaka saobraćajne struke D.D. radi utvrđivanja izgubljene dobiti nekorištenjem autobusa tužioca. Iz spisa takođe proizlazi da je vještak D.D. dostavio svoj nalaz i mišljenje sudu 08.11.2017. godine, te je na glavnoj raspravi od 10.11.2017. godine sud je odredio nastavak glavne rasprave za 16.12.2017. godine i pozvao vještaka D.D. na nastavak glavne rasprave 16.12.2017. godine. Iz spisa dalje proizlazi da je prvostepeni sud donio rješenje 05.12.2017. godine, i to van ročišta za glavnu raspravu, kojim određuje izvođenje dokaza vještačenjem po drugom vještaku saobraćajne struke R.D., sa obavezom vještaka da utvrdi izgublenu dobiti zbog nekorištenja autobusa. U daljem toku postupka prvostepeni sud poziva na glavnu raspravu vještaka saobraćajne struke R.D., dakle ne poziva na glavnu raspravu rješenjem određenog vještaka saobraćajne struke D.D.

U obrazloženju presude, u dijelu kojim se obrazlaže odbijanje tužbenog zahtjeva tužioca, prvostepeni sud se isključivo rukovodi pismenim podneskom vještaka saobraćajne struke R.D. u kojem je ovaj naveo (podnesak od 26.01.2018. godine) da na osnovu raspoloživih podataka nije u mogućnosti da sačini nalaz i mišljenje.

Odredbama čl. 147. ZPP je propisano da sud može na prijedlog stranke odrediti izvođenje dokaza vještačenjem kad je radi utvrđivanja ili razjašnjenja određene činjenice potrebno stručno znanje kojim sud ne raspolaže, a da se izvođenje ovog dokaza određuje rješenjem suda (član 150. ZPP), dok je odredbama čl. 151. ZPP propisano da se vještak uvijek poziva na ročište za glavnu raspravu.

Proizlazi da je obrazloženje pobijane presude nejasno i nepotpuno zbog načina na koji je prvostepeni sud izvodio dokaz vještačenjem od strane vještaka saobraćajne struke, posebno zbog toga što sud nije pozvao vještaka određenog rješenjem suda D.D. na glavnu raspravu, zbog čega je nemoguće ispitati pobijanu presudu.

Zbog povrede odredaba parničnog postupka iz čl. 151. stav 1. ZPP, ovaj sud zaključuje da žalocu nije pružena mogućnost da raspravlja pred sudom, a ovakvo postupanje je bilo od uticaja na donošenje zakonite i pravilne odluke, pa je sud odlučio kao u izreci (stav 1.) na osnovu odredaba čl. 227. stav 1. tačka 2. ZPP.

U ponovnom postupku prvostepeni sud će održati novu glavnu raspravu, vodići računa o razlozima iz ovog rješenja, te će na glavnu raspravu pozvati vještaka D.D. radi izvođenja dokaza vještačenjem - saslušanjem vještaka.

(Iz rješenja Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 57 0 Ps 105762 18 Pž od 18.12.2018.godine).

NEDOSTATAK OBRAZLOŽENJA (član 191. Zakona o parničnom postupku)

Ako pobijano rješenje ne sadrži ni minimum kriterija iz člana 191. Zakona o parničnom postupku (zahtjeve stranaka, činjenice koje su stranke iznijele i dokaze koje su izvele, koje je od tih činjenica sud utvrđivao, zašto i kako ih je utvrdio, a ako ih je utvrdio dokazivanjem, koji su dokazi izvedeni i kako ih je ocijenio; koje je odredbe materijalnog prava sud primijenio odlučujući o zahtjevima stranaka ...), iz kojih razloga se ne može ispitati, potrebno ga je vratiti na ponovni postupak i odlučivanje.

Iz obrazloženja

Iz sadržaja prvostepenog predmeta može se utvrditi da je predmetni postupak pokrenut na osnovu izvršne isprave - pravosnažne presude Višeg privrednog suda u Banjaluci, kojom je preinačena presuda Okružnog privrednog suda u ..., te je izvršenik obavezan da tražiocu izvršenja na ime troškova postupka plati iznos od 11.975,34 KM.

Stečajni postupak se vodi nad izvršenikom po odredbama Zakona o stečajnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj 26/10 - Prečišćeni tekst), koji je mjerodavan propis za odluku o tome da li je dozvoljeno pokretanje izvršnog postupka protiv izvršenika koji je u stečaju, a pri tome je odlučno što je potraživanje čija se naplata traži u ovom postupku.

Kako je prvostepeni sud pogrešno primijenio materijalno pravo, na što se osnovano ukazuje u žalbi tražioca izvršenja, te kako je prvostepeni sud propustio da cijeni kada je nastalo potraživanje čija se prinudna naplata zahtijeva, na šta se takođe osnovano ukazuje u žalbi tražioca izvršenja, zbog pogrešnog pristupa u razrješenju ovoga postupka izvršenja donesena je i odluka koja se iz navedenih razloga ne može ispitati.

Pobijano rješenje ne sadrži ni minimum kriterija iz odredbe člana 191. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13 - u daljem tekstu: ZPP), koji se u izvršnom postupku primjenjuju shodno članu 21. Zakona o izvršnom postupku, iz kojih razloga se takođe pobijano rješenje ne može ispitati.

U ponovnom postupku prvostepeni sud će cijeniti činjenicu da je u izvršnoj ispravi tužilac – izvršenik u stečaju, da je parnični postupak, čiji je nastavak ovaj izvršni postupak, vođen i okončan po tužbi tražioca u stečaju, a koji u ovom postupku ima položaj izvršenika, te će cijeniti odredbe Zakona o stečajnom postupku koji je bio na snazi u vrijeme otvaranja stečajnog postupka nad izvršenikom.

Iz rješenja Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 57 0 Ps 102701 18 Pžip od 13.12.2018. godine).

ISPRAVLJANJE ODLUKE
(član 195. Zakona o parničnom postupku)

Pobijanim rješenjem nije izmijenjena sadržina prvostepene presude kojom je tuženi-izvršenik obavezan da na ime duga isplati tužiocu-tražiocu izvršenja iznos određen u pravosnažnoj presudi, odnosno nije naložena neka druga činidba koja bi bila mimo izvršne isprave. Obaveza izvršenika koja se izvršava u postupku prinudnog izvršenja je ostala ista, pa kako nije došlo do izmjene sadržine te obaveze, prvostepeni sud je mogao pobijanim rješenjem da ispravi grešku u pogledu označavanja izvršne isprave.

Iz obrazloženja

Prvostepenim rješenjem izvršena je ispravka rješenja o izvršenju na način da se u dijelu izreke iza riječi «..., a na osnovu izvršne isprave - pravosnažne presude» dodaju riječi «Okružnog privrednog suda u ... broj ... », dok je u ostalom dijelu rješenje o izvršenju ostalo neizmijenjeno.

Prvostepeni sud je pravilno postupio kada je donio pobijano rješenje, jer iz stanja spisa proizilazi da presuda Višeg privrednog suda u Banjaluci sa presudom Okružnog privrednog suda u ... čini pravno jedinstvo. Naime, iz presude Višeg privrednog suda u Banjaluci je vidljivo da se potvrđuje prvostepena presuda kojom je obavezan tuženi da tužiocu isplati dug u iznosu od 1.694,50 KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev od 16.10.2009. godine i da naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 100,00 KM, sve u roku od 15 dana od dana pravosnažnosti presude. Donošenjem drugostepene presude kojom je potvrđena prvostepena presuda, ista je postala pravosnažna i izvršna nakon isteka paricionog roka (rok za dobrovoljno izvršenje). Prvostepena i drugostepena presuda čine pravno jedinstvo i ne mogu se odvojeno posmatrati.

Pobijanim rješenjem nije izmijenjena sadržina prvostepene presude kojom je tuženi-izvršenik obavezan da na ime duga isplati tužiocu-tražiocu izvršenja iznos određen u pravosnažnoj presudi, odnosno nije naložena neka druga činidba, koja bi bila mimo izvršne isprave. Obaveza izvršenika koja se izvršava u postupku prinudnog izvršenja je ostala ista, pa kako nije došlo do izmjene sadržine te obaveze, prvostepeni sud je mogao pobijanim rješenjem da ispravi grešku u pogledu označavanja izvršne isprave.

Nisu osnovani žalbeni navodi da je sud donio dopunsku odluku iz razloga što se tražilac izvršenja u toku postupka pozivao na obje navedene odluke, te kako se radi o očiglednoj omašci suda prilikom izrade rješenja o izvršenju, a između izvornika i prepisa presude ne postoji nesaglasnost, prvostepeni sud je pravilno primijenio odredbu člana 195. ZPP i ispravio rješenje u pogledu očigledne omaške.

(Iz rješenja Višeg privrednog suda broj 59 0 Mals 021761 18 Pžip od 11.12.2018. godine).

ISPRAVKA I DOPUNA PRESUDE
(član 192. i 195. Zakona o parničnom postupku)

Tužbu čine podnesak kojim se sudski postupak inicira sa njegovim činjeničnim supstratom i zahtjev koji konačno stranka postavi u postupku odlučivanja po toj tužbi. Pogrešno tužilac smatra da se, prilikom izjave da se ostaje „kod tužbe i postavljenog

tužbenog zahtjeva u tužbi“, smatra da je to onaj zahtjev koji je postavljen u tužbi kojom je postupak iniciran.

Iz obrazloženja

Zahtjev tužioca za ispravku i donošenje dopunske presude Višeg privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 093575 18 Pž 2 od 29.10.2018. godine odbijen je kao neosnovan.

Prvostepeni i Viši sud Banjaluka odlučivali su o konačno postavljenom zahtjevu tužioca. Tužbu i zahtjev ne čine samo tužba kao inicijalni akt, već istu čini tužba i zahtjev koji se u toku postupka konačno od strane tužioca postavi. Prvostepeni sud i ovaj sud su odlučivali o konačno postavljenom zahtjevu tužioca, a ne o zahtjevu koji je postavljen u tužbi 2011. godine, s obzirom da je taj zahtjev od strane tužioca u toku ovog sudskog postupka smanjen i kao takav smanjen konačno i opredijeljen.

Pogrešno tužilac smatra da se, prilikom izjave da se ostaje „kod tužbe i postavljenog tužbenog zahtjeva u tužbi“, smatra da je to onaj zahtjev koji je postavljen u tužbi kojom je postupak iniciran. Tužbu čine podnesak kojim se sudski postupak inicira sa njegovim činjeničnim supstratom i zahtjev koji konačno stranka u postupku odlučivanja po toj tužbi postavi.

Prilikom pisanja presude Viši privredni sud u Banjaluci dana 29.10.2018. godine nije načinio pogrešku koju predviđa odredba člana 195. ZPP, niti je propustio da odluči o dijelu zahtjeva tužioca kako to predviđa odredba člana 192. ZPP. Ovaj sud se kretao, kao i prvostepeni sud, u okviru konačno postavljenog zahtjeva tužioca.

Slijedom navedenog, zahtjev tužioca za ispravku i dopunu presude ovog suda nema osnova i kao takav je odbijen.

(Iz rješenja Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 57 0 Ps 093575 18 Pž 2 od 13.12.2018. godine).

MJERA OBEZBJEĐENJA (član 5. i 277. Zakona o parničnom postupku)

Sud je odbio prijedlog za određivanje mjere obezbjeđenja, iako nije održao ročište, niti je omogućio strankama da raspravljaju o prijedlogu za određivanje predložene sudske mjere obezbjeđenja, čime je povrijedio odredbe člana 5. ZPP, te analogno tome i odredbe člana 209. stav 2. tačka 5. ZPP.

Iz obrazloženja

Prvostepenim rješenjem od 04.07.2018. godine odbijen je prijedlog tužioca kao predlagača za određivanje mjere obezbjeđenja.

Osnovano se u žalbi predlagača sudske mjere obezbjeđenja navodi da je prvostepeni sud počinio povredu odredaba parničnog postupka kada je odlučivao o predloženoj mjeri bez održavanja ročišta i onemogućavanja strankama da raspravljaju povodom predložene sudske mjere obezbjeđenja.

Ova povreda odredaba parničnog postupka bila je od uticaja na pravilnost i zakonitost osporenog rješenja. Iz spisa predmeta prvostepenog suda proizlazi da je tužilac na glavnoj raspravi održanoj 29.06.2018. godine uložio u spis predmeta, prijedlog za određivanje sudske mjere obezbjeđenja sa priložima. Prvostepeni sud je jedan primjerak prijedloga za određivanje sudske mjere obezbjeđenja uručio punomoćniku tuženog, te je odložio ročište i zakazao novo ročište za 20.09.2018. godine u 9 časova, te odredio da će odlučiti o mjeri obezbjeđenja.

Osporeno rješenje kojim je odbijena predložena sudska mjera obezbjeđenja doneseno je 04.07.2018. godine, iako prvostepeni sud nije održao ročište povodom predložene sudske mjere obezbjeđenja, niti je omogućio tužiocu i tuženom da se na ročištu izjasne o predloženoj sudskoj mjeri obezbjeđenja i da tužilac dokaže postojanje činjenica na kojima zasniva predloženu sudsku mjeru obezbjeđenja.

Prema članu 277. ZPP, osim u slučajevima određenim ovim zakonom, mjera obezbjeđenja ne može se odrediti ako protivnik obezbjeđenja nije imao mogućnost da se o prijedlogu za njeno određivanje izjasni. Prijedlog za određivanje mjere obezbjeđenja sud zajedno sa priložima dostavlja protivniku obezbjeđenja, uz obavijest da protivnik obezbjeđenja može podnijeti pismeni odgovor na prijedlog za određivanje mjere obezbjeđenja u roku od 8 dana. Iz ove odredbe proizilazi da se protivniku mjere obezbjeđenja mora ostaviti najmanje rok od 8 dana za pismeni odgovor na prijedlog za određivanje mjere obezbjeđenja.

U stavu 1. osporenog rješenja prvostepeni sud je odbio prijedlog za određivanje mjere obezbjeđenja, dok je u trećem stavu pobijanog rješenja naveo da izrečena mjera obezbjeđenja ostaje na snazi do naredne odluke suda o mjeri obezbjeđenja, što je protivrječno jedno drugom. Jedino u slučaju da je predloženo određivanje privremene mjere u skladu sa članom 278. ZPP, prvostepeni sud je mogao donijeti rješenje o privremenoj mjeri bez održavanja ročišta i saslušanja protivnika, ali u slučaju izjavljivanja odgovora odnosno prigovora protiv privremene mjere, mora se zakazati ročište. Međutim u konkretnom slučaju sud je odbio prijedlog predlagača za određivanje mjere obezbjeđenja, iako nije održao bilo kakvo ročište, niti je omogućio strankama da raspravljaju o prijedlogu za određivanje predložene sudske mjere obezbjeđenja.

Postupajući na ovakav način prvostepeni sud je povrijedio odredbe člana 5. ZPP, te analogno tome i odredbe člana 209. stav 2. tačka 5. ZPP.

(Iz rješenja Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 62 0 Ps 011500 18 Pž od 22.10.2018.godine).

PUNOMOĆNIK PRAVNOG LICA U PARNIČNOM POSTUPKU (Član 301a. Zakona o parničnom postupku)

U imovinsko - pravnim zahtjevima, ako vrijednost predmeta spora prelazi iznos od 50.000,00 KM, punomoćnici pravnih lica mogu biti samo lica koja imaju položen pravosudni ispit.

Iz sadržaja dopisa

Prema članu 301a. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13), u imovinsko-pravnim zahtjevima, ako vrijednost predmeta spora prelazi iznos od 50.000,00 KM, punomoćnici pravnih lica mogu biti samo lica koja imaju položen pravosudni ispit.

Kako se u punomoći broj 1-75/17 od 05.04.2018. godine, izdatoj od strane tužioca, ne navodi da punomoćnik J. B., diplomirani pravnik, ima položen pravosudni ispit, potrebno je od tužioca zahtijevati da se otklone smetnje u pogledu zastupanja u toj pravnoj stvari koje se tiču punomoćnika tužioca.

(Iz dopisa Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 57 0 Ps 121838 18 Pž od 22.10.2018.godine).

DOPUŠTENOST TUŽBE PO POGREŠNOJ UPUTI SUDA (Član 336. Zakona o parničnom postupku)

Posljedice propusta izvršnog suda u pogledu pravilnosti upućivanja u parnicu i dostavljanja pismena u izvršnom postupku ne može snositi tužilac kao treće lice koji je u cjelosti postupilo po zaključku izvršnog suda.

Iz obrazloženja

Tužilac je kao treće lice u izvršnom postupku, podnio prigovor protiv rješenja o izvršenju, a nakon toga u skladu sa zaključkom Osnovnog suda u Z. od 21.07.2017. godine (izvršnog suda) podnio predmetnu tužbu.

Pri tome, prema utvrđenju prvostepenog suda i stanju priloženog izvršnog spisa, prigovor trećeg lica (tužioca u ovoj parnici) nije dostavljen izvršenicima na izjašnjenje, u skladu sa članom 51. stav 3. ZIP.

Međutim, posljedice propusta izvršnog suda u pogledu pravilnosti upućivanja u parnicu i dostavljanja pismena u izvršnom postupku ne može snositi tužilac kao treće lice, koji je u cjelosti postupilo po zaključku izvršnog suda, na što se osnovano ukazuje u žalbi.

O tome da li je tužba uredna i da li su ispunjeni uslovi za postupanje odlučuje parnični sud, primjenom procesnog i materijalnog prava, vodeći računa o relevantnim odredbama ZPP.

Zaključkom Osnovnog suda u Z. od 21.07.2017. godine tužilac je kao treće lice upućen da kod nadležnog suda pokrene parnicu protiv tražioca izvršenja Nova banka a.d. Banja Luka, radi dokazivanja da mu pripada pravo na nekretninama i objektima koji su predmet izvršenja i da je izvršenje na njima nedopušteno.

Kod činjenice da su parcele koje su predmet tužbenog zahtjeva upisane na izvršenicima, prvostepeni sud je pravilno zaključio da su oba izvršenika („Promex TV“ d.o.o. Z. i T. V.) nužni suparničari pa ih je trebalo obuhvatiti tužbom. Međutim zbog toga je tužbu trebalo vratiti na uređenje, a ne odbaciti.

U prilog toga je i činjenica da predmetna tužba, pored zahtjeva za utvrđenje da izvršenje na predmetnim nekretninama nije dopušteno, sadrži i zahtjev za utvrđivanje vlasništva na tim nekretninama, a takav zahtjev može se podnijeti neovisno o izvršnom postupku.

Takođe, treba imati u vidu da je tužilac kao treće lice u izvršnom postupku postupio po zaključku izvršnog suda od 21.07.2017. godine, pa bi mu odbacivanjem tužbe bio uskraćen

pristup sudu, što je suprotno članu 6. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda.

(Iz rješenja Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 59 0 Ps 031778 17 Pž od 26.10.2018.godine).

PREKID I NASTAVAK POSTUPKA (Član 379. i 380. Zakona o parničnom postupku)

Zakon ne utvrđuje rokove za stavljanje prijedloga za nastavak prekinutog postupka, pa iako se u konkretnom slučaju radi o zaista dugom vremenskom periodu, ta činjenica ne izlaže predlagača bilo kakvoj prekluziji u smislu njegovog procesnog ovlaštenja da traži nastavak postupka i donošenje meritorne odluke. Kako je u konkretnoj situaciji do prekida parničnog postupka došlo temeljem zakona, odnosno u pitanju je obligatorni prekid (jer je tužilac kao pravna osoba prestao da postoji), postupak se može nastaviti kada se utvrdi univerzalni pravni sljednik takve stranke.

Iz obrazloženja

Prvostepenim rješenjem odbija se prijedlog za nastavak postupka prekinutog rješenjem broj 71 0 Ps 037978 08 Ps od 29.04.2009. godine, podnesen od strane B. M. iz T. dana 08.06.2009. godine.

Kako je predlagač nakon donošenja pobijanog rješenja od 30.03.2018. godine dopunskim rješenjem prvostepenog suda broj 57 0 L 009840 18 L od 26.04.2018. godine stekao pravo da kao osnivač pravnog lica „Interpfarm Bel“ Preduzeća za promet lijekova na veliko d.o.o. Banjaluka, koje je nakon zaključenog likvidacionog postupka prestalo da postoji brisanjem iz sudskog registra, stupi u parnicu koja je prekinuta rješenjem Osnovnog suda u Banjaluci od 29.04.2009. godine i kako se radi o dokazu koji imajući u vidu vrijeme donošenja ovog dopunskog rješenja nije mogao upotrijebiti ranije, postoje uslovi da se postupak nastavi, primjenom odredbe iz člana 381. stav 1. ZPP, jer je legitimacija predlagača, kao osnivača (a ne direktora pravnog lica koje je prestalo da postoji) priznata navedenim rješenjem, pa su bez osnova navodi iz odgovora na žalbu da predlagač nije legitimisan za podnošenje zahtjeva za nastavak postupka.

Odredbama člana 378. do 381. ZPP-a uređeni su prekid postupka, inicijativa, način i pravne posljedice nastavljanja prekinutog postupka.

U tim odredbama Zakon ne utvrđuje rokove za stavljanje prijedloga za nastavak, pa iako se u konkretnom slučaju radi o zaista dugom vremenskom periodu, ta činjenica ne izlaže predlagača bilo kakvoj prekluziji u smislu njegovog procesnog ovlaštenja da traži nastavak postupka i donošenje meritorne odluke, pa kako je u konkretnoj situaciji, nakon prekida parničnog postupka do kojeg je došlo temeljem zakona, dakle, u pitanju je obligatorni prekid (jer je tužilac kao pravna osoba prestao da postoji), postupak se može nastaviti kada se utvrdi univerzalni pravni sljednik takve stranke o čemu će sud voditi računa u nastavku postupka.

Prema tome, prvostepeni sud će u nastavku postupka, s obzirom na nastale promjene u odnosu na tužioca (koji je brisanjem iz sudskog registra, prestao biti nosilac prava i obaveza tj. bez pravnog subjektiviteta je), pozvati tužioca da uredi tužbu, kako u pogledu subjektivnih elemenata spora (pravilno označenog tužioca), vodeći svakako računa i o odredbi člana 351. Zakona o privrednim društvima („Službeni glasnik RS“ broj 127/08, 58/09, 100/11, 67/13,

100/17), odredbi člana 133. i 136. Zakona o stečajnom postupku („Službeni glasnik RS“ broj 26/10-prečišćen tekst), te o odredbi člana 381. stav 1. ZPP, cijeneći i to da je i likvidacioni upravnik od suda tražio da donese rješenje za zastupanje likvidacione mase u svrhu aktivne legitimacije za nastavak prekinutog postupka, što će, takođe, biti od značaja za dalji tok postupka.

(Iz rješenja Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 57 0 Ps 037978 18 Pž od 13.11.2018. godine).

TROŠKOVI POSTUPKA **(Član 386. Zakona o parničnom postupku)**

Procesni institut protivtužbe ima i svoje opravdanje u cjelishodnosti postupka, koji se, osim efikasnosti, odražava i na smanjenje troškova (koji su sigurno manji od troškova koji bi nastali da se vode dvije odvojene parnice) i kako Tarifom o nagradama i naknadama troškova za rad advokata nije predviđeno povećanje troškova (u smislu dvostruke naknade za zastupanje na istom ročištu na kojem se raspravlja i o tužbi i o protivtužbi), tužiocu ne pripadaju i troškovi zastupanja na dva ročišta i koji su nastali u vezi sa protivtužbom.

Iz obrazloženja

Predmet spora je zahtjev tužioca za isplatu duga po osnovu izvršenih usluga prevoza u iznosu od 2.542,58 KM, sa zakonskim kamatama i troškovima postupka, te protivtužbeni zahtjev tuženog po osnovu naknade štete u iznosu od 2.933,75 KM, sa zakonskim kamatama i troškovima postupka.

Iako se u žalbi ne pobija odluka o sporednim potraživanjima (zakonskim kamatama i troškovima postupka), budući da je predmet pobijanja presuda u cjelini, ovaj dio presude je bio predmet ocjene od strane ovog suda samo u odnosu na povrede na koje sud pazi po službenoj dužnosti. Takvih povreda nema, jer su odredbe člana 277. u vezi sa članom 324. ZOO (kada se radi o kamatama) i odredbe člana 386, 387. i 396. ZPP (kada se radi o troškovima postupka), pravilno primijenjene, tako da je presuda i u ovom dijelu zakonita.

Žalba tužioca u odbijajućem dijelu troškova parničnog postupka je, takođe, neosnovana jer je prvostepeni sud imajući u vidu uspjeh tužioca, ali i neuspjeh tuženog po izjavljenoj protivtužbi u istoj parnici, pravilnom primjenom odredbe iz člana 386, 387. i 396. ZPP, dosudio iznos od 1.884,80 KM, u visini koja proizilazi iz Tarife o nagradi i naknadi troškova za rad advokat („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 68/05), a odbio iznos preko dosuđenog iznosa, jer je zahtjev bio previsoko postavljen i u suprotnosti sa AT i dosuđeni troškovi u navedenom iznosu su i po stavu ovog suda jedini troškovi koji pripadaju tužiocu, a ne i troškovi zastupanja u istoj parnici u kojoj se raspravljalo i o protivtužbi u kojoj su iste parnične stranke samo promijenile svoj procesni položaj.

Kako procesni institut protivtužbe ima i svoje opravdanje u cjelishodnosti postupka koji se, osim efikasnosti, odražava i na smanjenje troškova (koji su sigurno manji od troškova koji bi nastali da se vode dvije odvojene parnice) i kako Tarifom o nagradama i naknadama troškova za rad advokata nije predviđeno povećanje troškova (u smislu dvostruke naknade za zastupanje na istom ročištu na kojem se raspravlja i o tužbi i o protivtužbi), neosnovani su navodi iz žalbe tužioca da mu pripadaju i troškovi zastupanja na dva ročišta i koji su nastali u vezi sa protivtužbom.

(Iz presude Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 57 0 Mals 118393 18 Pž od 25.10.2018. godine).

IZVRŠNI POSTUPAK

ZASTARJEVANJE POKRETANJA IZVRŠNOG POSTUPKA (član 379. Zakona o obligacionim odnosima)

Sva potraživanja koja su utvrđena pravosnažnom sudskom odlukom ili odlukom drugog nadležnog organa ili poravnanjem pred sudom ili drugim nadležnim organom, zastarjevaju za deset godina, pa i ona za koja zakon inače predviđa kraći rok zastarjelosti.

Iz obrazloženja

Predmet ovog izvršnog postupka je prijedlog tražioca izvršenja da se na osnovu pravosnažne presude zbog propuštanja broj 59 0 Mals 022823 11 Mals od 02.10.2012. godine, odredi prinudno izvršenje protiv izvršenika.

Prvostepeni sud utvrđuje da je tražilac izvršenja podnio sudu prijedlog za izvršenje dana 05.02.2018. godine, na osnovu pravosnažne presude zbog propuštanja od 02.10.2012. godine, koja je pravosnažna 09.11.2012. godine, a izvršna 24.11.2012. godine, pa računajući vrijeme u kojem je tražilac izvršenja po Zakonu o obligacionim odnosima, mogao da traži izvršenje presude protiv izvršenika, utvrđeno je da je dana 24.11.2017. godine, protekao rok od pet godina, koji je propisan odredbom člana 379. stav 2. istog zakona, pa s obzirom da se u konkretnom slučaju radi o povremenim davanjima, odnosno o potraživanjima koja se naplaćuju u mjesečnim rokovima, to je potraživanje tražioca izvršenja prema izvršeniku zastarjelo i prigovor izvršenika je usvojen, rješenje o izvršenju se stavlja van snage, izvršni postupak obustavlja i ukidaju sve provedene izvršne radnje.

U članu 379. Zakona o obligacionim odnosima je propisano da sva potraživanja koja su utvrđena pravosnažnom sudskom odlukom ili odlukom drugog nadležnog organa ili poravnanjem pred sudom ili drugim nadležnim organom, zastarjevaju za deset godina, pa i ona za koja zakon inače predviđa kraći rok zastarjelosti (stav 1). Međutim, sva povremena potraživanja koja proističu iz takvih odluka ili poravnanja i dospijevaju ubuduće, zastarjevaju u roku predviđenom za zastarjelost povremenih potraživanja.

Prvostepeni sud je zauzeo stav da se u konkretnom slučaju radi o povremenim potraživanjima, odnosno o potraživanjima koja se naplaćuju u mjesečnim rokovima, pa da je potraživanje tražioca izvršenja prema izvršeniku zastarjelo, pozivajući se na odredbu člana 379. stav 2. Zakona o obligacionim odnosima.

Iz stanja u spisu proizlazi da potraživanja tražioca izvršenja proističu iz osnova pružanja telekomunikacionih usluga i osnovano tražilac u žalbi navodi da je njegovo potraživanje iz ugovorne obaveze za pružanje telekomunikacionih usluga, te da se ne radi o povremenim potraživanjima, što prihvata i ovaj sud.

Povremena potraživanja predstavljaju potraživanja iz osnova zakupnine, alimentacije i stanarine i u konkretnom slučaju se primjenjuju odredbe člana 379. stav 1. Zakona o

obligacionim odnosima, odnosno zastarni rok od deset godina, pa kako je presuda zbog propuštanja donesena dana 02.10.2012. godine, a na osnovu koje se i zahtijeva predloženo izvršenje, dok je prijedlog za izvršenje podnesen dana 05.02.2018. godine, to u konkretnom slučaju nije nastupila zastarjelost, pa je žalba uvažena i prvostepeno rješenje je preinačeno, na način da se odbija prigovor izvršenika i rješenje o izvršenju od 11.07.2018. godine, u cijelosti ostaje na snazi.

(Iz rješenja Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 59 0 Mals 022823 18 Pžip od 16.11.2018. godine).

DOSTAVLJANJE U IZVRŠNOM POSTUPKU (član 10. Zakona o izvršnom postupku)

Ako iz sadržaja dostavnice proizlazi da se izvršenik nalazi na adresi iz prijedloga, ali u vrijeme dostavljanja nije zatečen, ne radi se o nepoznatoj adresi, zbog čega nisu ispunjeni uslovi da se zbog toga od tražioca izvršenja traži dostavljanje tačne adrese, pa se u slučaju nepostupanja tražioca izvršenja po nalogu suda ne može donijeti rješenje o obustavljanju postupka.

Iz obrazloženja

Prvostepenim rješenjem postupak izvršenja je obustavljen i ukinute su sve provedene izvršne radnje, a prvostepeni sud je to rješenje donio primjenom člana 63. stav 3. Zakona o izvršnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj 59/03, 64/05, 118/07, 29/10, 57/12 i 67/13), jer tražilac izvršenja nije po nalogu suda uredio prijedlog, iz kojeg razloga je izvršenje postalo nemoguće.

Iz sadržaja prvostepenog predmeta proizlazi da je sud donio rješenje o izvršenju i da isto nije uručeno izvršeniku, jer nije zatečen u vrijeme dostavljanja, iz kojeg razloga mu je ostavljena obavijest na vrata da pismeno preuzme u sudu.

Zahtijevanje dostavljanja tačne adrese nastupa u onom trenutku kada je stranka nepoznata na adresi koja je naznačena u prijedlogu, jer je odselila ili promijenila sjedište. Iz sadržaja dostavnice izvršenik se nalazi na adresi iz prijedloga, ali u vrijeme dostavljanja nije zatečen.

U izvršnom postupku članom 10. ZIP-a propisno je na koji način se vrši dostavljanje. U stavu 2. navedene zakonske odredbe je propisano da kod izvršenja koje je pokrenuto na osnovu izvršne isprave (kao što je u konkretnom slučaju), ukoliko se stranka kojoj pismeno treba dostaviti ne nalazi na adresi naznačenoj u prijedlogu niti na adresi odnosno sjedištu prijavljenog kod nadležnog organa dostavljanje se vrši putem oglasne table suda.

Izvršni postupak je nastavak parničnog postupka, iz kojeg razloga zakonodavac pravi razliku kada govori o dostavljanju u izvršnom postupku koji je pokrenut na temelju izvršne isprave u odnosu na izvršni postupak pokrenut na temelju vjerodostojne isprave.

Zakon o parničnom postupku, kako to proizilazi iz člana 352. stav 2., stavlja u obavezu strankama da ukoliko su one ili njihovi zastupnici u toku postupka ili prije isteka roka od 6 mjeseci nakon pravosnažnog okončanja postupka promijenile adresu, da o tom odmah obavijeste sud. Ukoliko ne obavijeste dostavljanje će se vršiti putem oglasne table suda.

U ovom slučaju ne radi se o nepoznatoj stranci na adresi koja je naznačena u prijedlogu, već o stranci koja u vrijeme dostavljanja nije zatečena na adresi ..., a kako to proizilazi iz saopštenja dostavljača od 24.02.2018. godine i 15.05.2018. godine.

Kako je prvostepeni sud pogrešno primijenio odredbe ZIP, na što se osnovano ukazuje u žalbi tražioca izvršenja, prvostepeno rješenje je ukinuto, u skladu sa odredbom člana 235. stav 1. tačka 3) Zakona o parničnom postupku, u vezi sa odredbom člana 21. Zakona o izvršnom postupku.

(Iz rješenja Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 57 0 Mals 123704 18 Pžip od 16.11.2018. godine).

ZAKAZIVANJE ROČIŠTA ZA RASPRAVLJANJE O PRIGOVORU U IZVRŠNOM POSTUPKU

(Član 30. i član 48. stav 3 Zakona o izvršnom postupku)

Tražilac izvršenja u odgovoru na prigovor je izjavio da se radi o jednom pravnom licu, kao izvršeniku, u kom pravcu je dostavio svoje dokaze kojima sud, bez održanog ročišta i njegove ocjene u sklopu drugih dokaza protivne stranke, nije mogao oduzeti bilo kakvu dokaznu vrijednost.

Iz obrazloženja

Prvostepenim rješenjem broj 60 0 Ip 026988 18 Ip od 19.06.2018. godine usvajaju se kao osnovani prigovori izvršenika i trećeg lica Muški rukometni klub „Sloga“ Doboj protiv rješenja o izvršenju ovog suda broj 60 0 Ip 026988 18 Ip od 12.03.2018. godine (stav I izreke), te se obustavlja izvršni postupak u cjelosti i ukidaju se sprovedene radnje do drugačije odluke suda (stav II izreke).

Iz prvostepenog spisa se vidi da je odluka o prigovorima donesena bez održavanja ročišta i ocjenom dokaza koji su bili međusobno suprotstavljeni, a koji nisu izvedeni na ročištu, i da je odluka o oba prigovora (i o prigovoru izvršenika i o prigovoru MRK „SLOGA“ Doboj, koji je tretiran kao prigovor trećeg lica) donesena u istoj formi, iako odredbe Zakona o izvršnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 59/03, 85/03, 64/05, 118/07, 29/10, 57/12, 67/13, 98/14 i 5/17 - dalje: ZIP) propisuju različitu vrstu odluka kada je u pitanju prigovor izvršenika (član 49. ZIP) i kada se radi o prigovoru trećeg lica (član 52. istog zakona).

U konkretnoj situaciji, bilo je mjesta primjeni odredbe iz člana 48 stav 3. ZIP, kako bi se strankama u postupku omogućilo da dokažu svaka svoje tvrdnje, jer su one, bez obzira na dostavljene dokaze, bile podložne (i zahtijevale su) dalju provjeru i čime bi se, na pouzdan način, utvrdilo da li se radi o jednom ili o dva različita pravna lica, tako da bi tek nakon utvrđivanja tih činjenica bilo moguće ili uskladiti prijedlog u odnosu na izvršenika, u smislu odredbe iz člana 30. ZIP, koji reguliše slučaj prelaza obaveze (ukoliko se radi o jednom pravnom licu), u kom pravcu je potrebno cijeliti i odredbe Zakona o sportu („Službeni glasnik RS“, broj 4/02, 66/03, 73/08, 102/08), te utvrditi koji od navedenih subjekata je upisan u sportski registar, koji vodi nadležno Ministarstvo ili ukoliko se radi o dva pravna lica, o oba prigovora odlučiti na način i u formi propisanoj zakonom.

Iz navedenih razloga nisu tačni navodi iz obrazloženja pobijanog rješenja da je tražilac izvršenja u odgovoru na prigovor priznao da se radi o dva pravna lica. Naprotiv, izjavio je da se radi o jednom pravnom licu u kom pravcu je dostavio svoje dokaze, kojima sud, bez održanog

ročišta i njegove ocjene u sklopu drugih dokaza protivne stranke, nije mogao oduzeti bilo kakvu dokaznu vrijednost.

(Iz rješenja Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 60 0 Ip 026988 18 Pž od 25.10.2018. godine).

PRIGOVOR TREĆEG LICA (član 51. Zakona o izvršnom postupku)

U slučaju da se radi o tuđim stvarima na kojima je određeno i sprovedeno izvršenje, jedino je treće lice (a ne i izvršenik) koje tvrdi da ima određena prava na predmetu izvršenja i koje sprečava izvršenje, moglo podnijeti prigovor protiv izvršenja.

Iz obrazloženja

Prvostepenim rješenjem tražiocu izvršenja dosuđuju se pokretne stvari navedene u izreci ovog rješenja, te je izvršeniku naložena predaja tih stvari u posjed tražiocu izvršenja.

Odluka prvostepenog suda pravilna i sve odredbe ZIP koje se odnose na postupak izvršenja na pokretnim stvarima su pravilno provedene (zapljena, procjena i prodaja), tako da su bez osnova navodi istaknuti u žalbi da stvari koje su bile predmet izvršenja, nisu stvari izvršenika i da se one ne nalaze u njegovom posjedu.

S tim u vezi se navodi da u slučaju da su ove tvrdnje tačne, tj. da se radi o tuđim stvarima, mada takvih prigovora prilikom popisa nije bilo, jedino je treće lice (a ne i izvršenik) koje tvrdi da ima određena prava na predmetu izvršenja i koje sprečava izvršenje, moglo podnijeti prigovor protiv izvršenja, a takvog prigovora, od strane trećeg lica nije bilo, što je takođe razlog zbog čega se navod istaknut u žalbi, ne može prihvatiti osnovanim.

Osim navedenog, iz zapisnika sudskog izvršitelja od 20.09.2017. godine proizilazi da je izvršenik bio prisutan popisu, zapljeni i procjeni, da su stvari njemu ostavljene na čuvanje, uz upozorenje na zabranu otuđenja bez saglasnosti suda, kako je to propisano odredbom člana 123. ZIP, pa su neosnovani navodi žalioaca da mu nije poznato kada je popis i zapljena izvršena.

(Iz rješenja Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 57 0 Ip 123036 18 Pž od 25.10.2018.godine).

OBUSTAVA IZVRŠNOG POSTUPKA (član 63. Zakona o izvršnom postupku)

Kada je potraživanje tražioca izvršenja djelimično namireno zapljenom i prenosom novčanih sredstava izvršenika sa njegovog računa na račun tražioca izvršenja, nema mjesta donošenju rješenja kojim se obustavlja postupak, jer nemogućnost naplate cjelokupnog potraživanja u vrijeme dostavljanja rješenja o izvršenju banci izvršenika, ne znači istovremeno nemogućnost naplate i u budućem periodu

Iz obrazloženja

Prvostepenim rješenjem obustavlja se izvršni postupak u predmetu broj 57 0 Ps 006371 12 Ip i ukidaju sve sprovedene izvršne radnje.

U konkretnom slučaju radi se o kumulaciji predmeta izvršenja (na transakcionom računu i na pokretnim stvarima), što je dopušteno, pa u situaciji kada je potraživanje tražioca izvršenja djelimično namireno zapljenom i prenosom novčanih sredstava izvršenika sa njegovog računa na račun tražioca izvršenja i s obzirom na obavezu banke propisanu članom 166. u vezi sa članom 169. ZIP-a (da zadrži rješenje o izvršenju u posebnoj evidenciji i obavi prenos kad sredstva pristignu na račun), nije bilo mjesta donošenju pobijanog rješenja, jer nemogućnost naplate cjelokupnog potraživanja u vrijeme dostavljanja rješenja o izvršenju banci izvršenika, ne znači istovremeno nemogućnost naplate i u budućem periodu (što zavisi od priliva sredstava, jer nema smetnje da se uplate izvršeniku vrše i na račun koji je blokiran), a kako je prvostepeni sud obustavio izvršni postupak u cjelini, a ne samo za pokretne stvari, bilo je osnova za usvajanje žalbe u dijelu koji se odnosi na izvršenje na novčanim sredstvima izvršenja.

Sama činjenica da je banka izvršenika NLB Razvojna banka a.d. Banjaluka u više navrata, zavisno od priliva novčanih sredstava na račun izvršenika, prema redoslijedu namirenja isplaćivala određene iznose tražiocu izvršenja, po redovnom toku stvari se moglo očekivati da će priliva sredstava biti i ubuduće, tako da je donošenjem pobijanog rješenja tražiocu izvršenja onemogućeno da svoje potraživanje namiri u ovom postupku, makar i u obimu koji je moguć.

Ovakav zaključak opravdava i činjenica da u konkretnom slučaju banka izvršenika nije obavijestila sud da postoje trajne smetnje (član 170. stav 2. ZIP), za izvršenje na ovom predmetu izvršenja, pa nije bilo osnova da se izvršni postupak obustavi u cjelini.

Član 169. ZIP propisuje postupak u slučaju kada nema sredstava na računu, a stav 2. ovog člana propisuje da, ukoliko banka ne uspije u cjelini da naplati izvršno potraživanje zbog nedostatka sredstava na računu, držaće rješenje o izvršenju u posebnoj evidenciji i po njemu obaviti prenos kada sredstva pristignu na račun, ukoliko rješenjem o izvršenju nije drugačije određeno. Tačno je da rješenjem o izvršenju nije naloženo banci izvršenika postupanje shodno ovoj zakonskoj odredbi, međutim kako se radi o zakonskoj obavezi, ovaj propust suda ne može da utiče na prava žalitelja kada je u pitanju izvršenje na ovom predmetu i sredstvu izvršenja.

(Iz rješenja Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 57 0 Ps 006371 18 Pžip od 13.11.2018.godine).

OBUSTAVA IZVRŠNOG POSTUPKA I NEDOSTATAK SAREDESTAVA NA RAČUNU IZVRŠENIKA (član 63. i 169. Zakona o izvršnom postupku)

Nedostatak novčanih sredstava izvršenika, ne znači da je izvršenje postalo nemoguće, iz razloga što se ne zna da li će biti budućih uplata, iz kojeg razloga je u tom dijelu trebalo ostaviti rješenje o izvršenju na snazi i naložiti banci da postupi u skladu sa članom 169. stav 2. ZIP.

Iz obrazloženja

Predmet ovog izvršnog postupka je prinudna naplata na osnovu vjerodostojne isprave - Izvoda iz poslovnih knjiga u iznosu od 2.020,09 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od podnošenja prijedloga do namirenja i troškova izvršnog postupka i to na novčanim sredstvima izvršenika, kao i na pokretnim stvarima.

Prvostepeni sud je primjenom člana 40. stav 4, u skladu sa članom 166. stav 2. ZIP, rješenje o izvršenju na sredstvima na računu izvršenika dostavio banci na dalje postupanje, nakon čega je banka dopisom od 17.06.2016. godine obavijestila sud da je račun izvršenika blokiran zbog nedostatka novčanih sredstava, iz kojeg razloga je sud nastavio izvršni postupak procjenom i prodajom pokretnih stvari izvršenika.

Pravilno tražilac izvršenja žalbenim navodima ukazuje da sud nije mogao obustaviti izvršni postupak u cjelosti, odnosno i na novčanom računu izvršenika iz razloga što je odredbom člana 169. stav 2. ZIP, propisano da ukoliko banka ne uspije u cjelini da naplati izvršno potraživanje zbog nedostatka sredstava na računu, držaće rješenje o izvršenju u posebnoj evidenciji i po njemu obaviti prenos kad sredstva pristignu na račun, ukoliko rješenjem o izvršenju nije drugačije određeno.

Iako je banka dostavila sudu obavijest da je račun blokiran zbog nedostatka novčanih sredstava, banka se nije u skladu sa odredbom člana 170. stav 2. ZIP izjasnila da se u konkretnom slučaju radi o smetnjama trajne prirode, zbog kojih bi sud mogao obustavi izvršni postupak na ovom predmetu izvršenja.

Nedostatak novčanih sredstava izvršenika, ne znači da je izvršenje postalo nemoguće, iz razloga što se nikada ne zna da li će biti budućih uplata, iz kojeg razloga je u ovom dijelu trebalo ostaviti rješenje o izvršenju na snazi i naložiti banci da postupi u skladu sa gore navedenim članom.

(Iz rješenja Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 57 0 Ip 110992 18 Pž od 11.12.2018. godine).

ODBACIVANJE PRIJEDLOGA ZA IZVRŠENJE

(član 336. Zakona o parničnom postupku, u vezi sa članom 21. stav 1. Zakona o izvršnom postupku)

Tražilac izvršenja je uredio prijedlog za izvršenje, po zaključku suda od 21.12.2015. godine, tako što je dostavio dokaze o vlasništvu izvršenika na predmetu izvršenja. Nakon ovoga prvostepeni sud je mogao samo donijeti odluku o prijedlogu (usvojiti, odbiti, odbaciti), dakle odlučiti o prijedlogu za izvršenje koji je uređen po zahtjevu suda. Zakon ne poznaje mogućnost ponovnog zahtijevanja uređenja prijedloga zbog nepostupanja suda, a kako je protivno zakonu učinio prvostepeni sud.

Iz obrazloženja

Prvostepenim rješenjem postupak izvršenja je obustavljen i ukinute su sve provedene radnje.

Postupak izvršenja pokrenut je na temelju vjerodostojne isprave, mjenice sa protestom, a predmet izvršenja su nekretnine upisane u zk. ul. broj 69 k.o. Laktaši, a to je predložena prodaja ovih nekretnina i namirenje tražioca izvršenja.

Postupak je pokrenut prijedlogom dana 30.11.2015. godine. Kako uz prijedlog nisu dostavljeni dokazi o vlasništvu na nekretninama, zaključkom od 21.12.2015. godine prvostepeni sud je pozvao tražioca izvršenja da dostavi zemljišno knjižnu dokumentaciju, saglasno odredbi člana 70. stav 1. ZIP. Postupajući po predmetnom zaključku, koji je primio 24.12.2015. godine, tražilac izvršenja je dana 09.02.2016. godine dostavio zemljišno knjižnu

dokumentaciju, a prije dostavljanja zemljišno knjižne dokumentacije zatražio je produženje roka za dostavu ovih dokaza.

Po prijemu ovih dokaza prvostepeni sud nije postupao od dana 09.02.2016. godine, te ponovo zaključkom od 05.05.2017. godine zahtijeva dostavljanje iste zemljišno knjižne dokumentacije.

Neažurnost prvostepenog suda i nepostupanja po prijedlogu za izvršenje u periodu dužem od 3 godine od dana stavljanja prijedloga, koji je u momentu podnošenja bio uredan, i po zahtjevu suda uređen, dostavljanjem dokaza o vlasništvu na predmetu izvršenja, ne može se stavljati na teret tražiocu izvršenja.

Tražilac izvršenja u ovom postupku je dostavio uredan prijedlog za izvršenje koji ima sve elemente iz člana 36. ZIP-a. Po zaključku suda od 21.12.2015. godine tražilac izvršenja je uredio prijedlog tako što je dostavio dokaze o vlasništvu izvršenika na predmetu izvršenja. Nakon ovoga prvostepeni sud je mogao samo donijeti odluku o prijedlogu (usvojiti, odbiti, odbaciti), dakle odlučiti o prijedlogu za izvršenje koji je uređen po zahtjevu suda. Zakon ne poznaje mogućnost ponovnog zahtijevanja uređenja prijedloga zbog nepostupanja suda, a kako je protivno zakonu učinio prvostepeni sud.

(Iz rješenja Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 57 0 Ip 116665 18 Pž od 16.11.2018. godine).

OBLIGACIONI ODNOSI

NAKNADA ŠTETE (IZGUBLJENA DOBIT I OBIČNA ŠTETA) (član 155. Zakona o obligacionim odnosima)

Naknada na ime iznajmljivanja vozila koje je tužilac u konkretnom periodu koristio umjesto svog vozila oštećenog u saobraćajnoj nezgodi, nije izgubljena zarada, već obična šteta.

Iz obrazloženja

Među parničnim strankama je nesporna činjenica da se desio saobraćajni udes, da je krivac udesa vozač putničkog vozila, da je u tom udesu oštećeno teretno vozilo vlasništvo tužioca i da je tuženi isplatio u vansudskom postupku štetu na vozilu i djelimičnu štetu na ime izgubljene zarade. Sporno je, da li je osnovan zahtjev za naknadu štete zbog izgubljene zarade u iznosu većem od 3.000,00 KM, koji iznos je tuženi isplatio tužiocu u vansudskom postupku.

Po ocjeni ovoga suda u konkretnom slučaju ne radi se o naknadi izgubljene dobiti, kako je to navedeno u izreci prvostepene presude, već o naknadi štete koju je tužilac pretrpio, a koja je dovela do umanjenja njegove imovine, običnoj šteti. Međutim pravni osnov sud ne vezuje (član 53. stav 2. ZPP-a), pa ova pogrešna identifikacija spora nema uticaja na pravilnost odluke prvostepenog suda.

Tužilac ne traži izgubljenu dobit zbog nemogućnosti korišćenja svoga vozila, tj. ne traži da mu tuženi nadoknadi štetu u vidu koristi koju bi on ostvario da je u spornom periodu vozilo koristio, već traži naknadu obične štete koja se ogleda u trošku koji je imao u angažovanju drugog vozila radi obavljanja registrovane djelatnosti, koje angažovanje vozila je dovelo do umanjenja njegove imovine, a sve ovo krivicom osiguranika tuženog.

Izgubljena zarada, kako sam termin govori, je neostvarivanje dobiti, neostvarivanje povećanja imovine, a koja bi uslijedila da nije bilo nezakonite radnje štetnika. Obična šteta je umanjenje već postojeće imovine.

U konkretnom slučaju, tužilac je nastavio obavljati registrovanu djelatnost, iznajmljenim vozilom. Dakle nije bilo prekida u obavljanju djelatnosti, da bi došlo do gubitka ostvarivanja dobiti, već je nastao trošak zbog plaćanja korištenja zamjenskog vozila

(Iz presude Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 62 0 Ps 011530 18 Pž od 16.11.2018. godine).

KAMATA NA REGRESNO POTRAŽIVANJE (član 186. Zakona o obligacionim odnosima)

Pravo na vraćanje isplaćene naknade od lica odgovornih za štetu u formi regresa osiguravača prema odgovornom licu ili njegovom osiguravaču, po osnovu zakonske subrogacije, dospijeva u času isplate naknade oštećenom licu, tako da se danom isplate smatra da se tuženi, kao regresni dužnik iz osnova subrogacije, nalazi u docnji prema titularima regresnih, odnosno subrogacijskih prava.

Iz obrazloženja

Predmet spora je regresni zahtjev tužioca prema tuženom za iznos štete koji je isplaćen osiguraniku tužioca, u iznosu od 7.551,22 KM, sa zakonskim kamatama od dana isplate štete pa do konačne isplate i troškovima postupka.

Ostvarenje regresnog prava tužioca uslovljeno je ispunjenjem obaveze tužioca iz kog osnova mu pripada regresno pravo. Sama riječ „regresirati“ znači naknaditi sebi pričinjenu štetu.

Tužiocu, kod regresnog tužbenog zahtjeva kamata dospijeva od dana kada je tužilac isplatio naknadu štete oštećenom čije se regresiranje traži (član 186. ZOO), pa su neosnovani navodi žalioaca da je na datum dospijeca obaveze trebalo da se primijeni odredba člana 277. u vezi sa članom 324. ZOO.

Dakle, pravo na vraćanje isplaćene naknade od lica odgovornih za štetu u formi regresa osiguravača prema odgovornom licu ili njegovom osiguravaču (što je ovdje slučaj), po osnovu zakonske subrogacije dospijeva u času isplate naknade oštećenom licu, tako da se danom isplate smatra da se tuženi, kao regresni dužnik iz osnova subrogacije, nalazi u docnji prema titularima regresnih, odnosno subrogacijskih prava, kako je to pravilno zaključio prvostepeni sud.

(Iz presude Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 57 0 Ps 118972 18 Pž od 13.11.2018. godine).

ZAKONSKA ZATEZNA KAMATA NA POTRAŽIVANJE IZ SPORAZUMA O NAGODBI

(član 277. Zakona o obligacionim odnosima)

Nakon što se tužilac odrekao prava na zakonske zatezne kamate, koje je tražio u sudskom postupku, koji je okončan povlačenjem tužbe zbog postizanja sporazuma u postupku medijacije, materijalno pravni odnos između stranka dobio je drugi oblik i drugi osnov, pa je nakon zaključenja sporazuma na strankama obaveza da sporazum izvrše onako kako glasi. Obaveza tužene je bila da ugovoreni novčani iznos plati u roku od 4 mjeseca od dana zaključenja sporazuma. Od dana dospelosti obaveze iz Sporazuma, prema članu 277. ZOO, tužena duguje kamatu, koje se ugovorom o poravnanju tužilac nije odrekao.

Iz obrazloženja

Predmet spora u ovoj parnici je zahtjev tužioca da se tuženoj nametne obaveza plaćanja zakonske zatezne kamate zbog docnje u izvršenju novčane obaveze utvrđene nagodbom u postupku medijacije, koja je zaključena dana 11.01.2013. godine.

Članom 25. Zakona o medijaciji („Službeni glasnik BiH“, 37/04) propisano je da sporazum o nagodbi ima snagu izvršne isprave. Sam naziv Sporazum o nagodbi govori o tome da se radi o ugovoru, a slijedom toga Sporazum o nagodbi u materijalno pravnom smislu je ugovor, a u procesno pravnom smislu je izvršna isprava.

Ovaj Sporazum o nagodbi, koji u materijalno pravnom smislu predstavlja ugovor, ima sve elemente ugovora o poravnanju iz člana 1089. ZOO, te se na njega primjenjuju odredbe tog zakona u pogledu opštih uslova za zaključenje ugovora, na ono što nije propisano Zakonom o medijaciji i posebni uslovi koji se tiču poravnanja kao pravnog posla.

Cilj vansudskog poravnanja (a koju snagu ima Sporazum o nagodbi) je da se dogovorom između stranaka riješi neki njihov sporni odnos, pa se tako njime na drugačiji način uređuje već postojeći odnos među strankama. U slučaju neizvršenja obaveze iz sporazuma, pruža se zaštita pravima i obavezama preuzetim zaključenim sporazumom.

Pogrešno je utvrđenje prvostepenog suda da se sporazumom tužilac odrekao prava na isplatu zakonske zatezne kamate. Sporazumom se tužilac odrekao prava na zakonske zatezne kamate koje je tražio u sudskom postupku koji je okončan povlačenjem tužbe zbog postizanja Sporazuma u postupku medijacije. Sada je taj njihov materijalno pravni odnos dobio drugi oblik i drugi osnov, pa nakon zaključenja sporazuma na strankama leži obaveza da sporazum izvrše u svemu onako kako on glasi.

Obaveza tužene je bila da ugovoreni novčani iznos plati u roku od 4 mjeseca od dana zaključenja sporazuma. Od dana kada je dospjela obaveza iz Sporazuma, kako je propisano članom 277. ZOO, tužena duguje kamatu, te se ove obveze ugovorom o poravnanju tužilac nije odrekao.

Prvostepeni sud je pogrešno primijenio materijalno pravo utvrđujući da se poravnanjem tužilac odrekao prava na zakonsku zateznu kamatu na iznos ugovoren Sporazumom o nagodbi. Na to se pravilno ukazuje žalbom tužioca, pa je prvostepeni sud zbog pogrešnog pristupa u razrješenju ovog spornog odnosa, pogrešno primijenio materijalno pravo.

(Iz presude Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 60 0 Ps 026111 18 Pž od 13.12.2018. godine).

UGOVORENA I ZAKONSKA KAMATA KOD UGOVORA O KREDITU (član 277. i 279. Zakona o obligacionim odnosima)

Ugovorena kamata kod kredita predstavlja naknadu za korištenje novca u vrijeme trajanja ugovora o kreditu. Ona ne predstavlja kaznu zbog neblagovremenog izvršenja novčane obaveze, kako je to propisano odredbom člana 277. ZOO, već predstavlja naknadu za korištenje novca, dakle po svojoj suštini ona uz iznos odobrenog kredita, predstavlja glavni dug korisnika kredita koji treba da plati davaocu kredita.

Iz obrazloženja

Predmet spora u ovom parničnom postupku je zahtjev tužioca kojim traži da sud nametne obavezu tuženom da mu vrati preostali dospjeli iznos kredita, sa kamatom koja je ugovorena, te zakonsku zateznom kamatom zbog docnje u izvršenju ugovorene obaveze.

Parnične stranke bile u materijalno pravnom odnosu po osnovu ugovora o kreditu iz člana 1065. ZOO. Tužilac je kao davalac kredita tuženom isplatio iznos od 600.000,00 KM. Obaveza tuženog je bila da taj iznos vrati u roku od 60 mjeseci, najkasnije do 01.08.2014. godine, a kao sredstvo obezbjeđenja svoje obaveze, potpisao je i predao tužiocu bjanko mjenicu broj RS 421037654. Tužiac je dana 10.04.2014. godine popunio mjenicu, te na osnovu navedene mjenice kao vjerodostojne isprave pokrenuo postupak izvršenja radi prinudne naplate preostalog iznosa iz ugovora o kreditu.

Po ocjeni ovoga suda, a na šta se osnovano ukazuje u žalbi tuženog, u konkretnom slučaju ne radi se o mjeničnom sporu, te za razrješenje ovoga spora nisu odlučne odredbe Zakona o mjenici. Prvostepeni sud se bez potrebe bavio pitanjem vjerodostojnosti i valjanosti mjenice, te pitanjem o kojoj vrsti se mjenice radi. Obaveza tuženog se temelji na ugovoru o kreditu, a ne na mjenici, jer je mjenica samo sredstvo obezbjeđenja.

Mjenica u konkretnom slučaju poslužila je tužiocu kao vjerodostojna isprava na osnovu koje je podnijet prijedlog za izvršenje protiv tuženog radi naplate potraživanja po osnovu ugovora o kreditu, te samo je u tom izvršnom postupku bilo od značaja utvrditi da li se mjenica može smatrati vjerodostojnom ispravom ili ne. Nakon što je poslije izjavljenog prigovora postupak nastavljen po odredbama parničnog postupka, shodno odredbi člana 50. Zakona o izvršnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj 59/03, 64/05, 118/07, 29/10, 57/12 i 67/13), za rješenje spora više nije bitno pitanje mjenice, već samo pitanje da li je i u kom obimu tuženi izvršio obavezu preuzetu ugovorom o kreditu.

Ugovor o kreditu je takav ugovor kojim se davalac kredita obavezuje korisniku kredita staviti na raspolaganje određeni novčani iznos, a korisnik kredita se obavezuje taj iznos u određenom roku vratiti, te u roku trajanja ugovora o kreditu, platiti ugovorenu kamatu. Ovo proizilazi i iz sadržaja ugovora koji su parnične stranke zaključile dana 11.08.2009. godine, te je kako je to propisano članom 5. Ugovora o kreditu, kojim se tuženi obavezao da će platiti ugovorenu kamatu.

Ugovorena kamata u ovom slučaju predstavlja naknadu za korištenje novca u vrijeme trajanja ugovora o kreditu. Ona ne predstavlja kaznu zbog neblagovremenog izvršenja novčane obaveze, kako je to propisano odredbom člana 277. ZOO, već predstavlja naknadu za korištenje

novca, dakle po svojoj suštini ona uz iznos odobrenog kredita, predstavlja glavni dug korisnika kredita koji treba da plati davaocu kredita.

Ova obaveza dospijeva, kao ugovorena obaveza, kao glavni dug. Kako je zahtjev za kamatu na ovaj iznos dospjele ugovorene kamate, postavljen od dana podnošenja tužbe, nakon dospjelosti za plaćanje ovog dijela glavnog duga, to je shodno odredbi člana 277. ZOO ovaj zahtjev osnovan. Iz navedenog razloga nisu osnovani navodi žalbe tuženog da je u pogledu zahtjeva za isplatu ugovorene kamate, sud pogrešno primijenio materijalno pravo dosuđujući na ugovorenu kamatu, zakonsku zateznu kamatu zbog docnje.

Princip zabrane obračuna kamate na kamatu, takozvanog anatocizma, iz člana 279. stav 1. i 2. ZOO se odnosi na dospelu, a neplaćenu zakonsku zateznu kamatu. Ovo iz razloga jer zakonska zatezna kamata teče dok egzistira glavni dug, dijeli sudbinu glavnog duga i osamostaljuje se samo u situaciji kada se glavni dug plati. Samo u toj situaciji kamata kada se osamostali postaje glavni dug i na nju se može tražiti plaćanje kamate od dana postavljanja zahtjeva za njenu isplatu, na što se osnovano ukazuje u žalbi tužioca.

Suprotno navedenoj zakonskoj odredbi prvostepeni sud je u iznosu od 408.219,22 KM dosudio i zakonsku zateznu kamatu koja je dospjela od dana dospjelosti prve rate za plaćanje kredita do 10.04.2014. godine, te je na taj način dosudio zakonsku zateznu kamatu na iznos dospjele zakonske zatezne kamate, iako glavni dug još uvijek egzistira. Kako je o ovom dijelu pogrešno primijenjeno materijalno pravo, to je u ovom dijelu prvostepena presuda preinačena, te je tužiocu dosuđen samo dospjeli iznos zakonske zatezne kamate do dana popunjavanja mjenice, a za ubuduće zahtjev je odbijen kao neosnovan.

(Iz presude Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 57 0 Ps 110083 18 Pž od 16.11.2018. godine).

ZABRANA ANATOCIZMA (član 279. Zakona o obligacionim odnosima)

Na dospelu a neisplaćenu ugovornu ili zateznu kamatu, kao i na druga povremena plaćanja ne teče zatezna kamata, izuzev kad je to zakonom određeno.

Iz obrazloženja

Predmet spora je zahtjev tužioca da se obaveže tuženi da mu na ime duga isplati iznos od 4.176,86 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od 29.06.2018. godine, uz naknadu troškova parničnog postupka.

U žalbi se osnovano ističe da prvostepeni sud nije mogao dosuditi zakonsku zateznu kamatu na ukupno obračunatu zakonsku zateznu kamatu, koju je zajedno iskazao sa glavnim dugom. Iz nalaza i mišljenja vještaka finansijske struke proizilazi da obračunata zakonska zatezna kamata na račune koji su navedeni u nalazu i mišljenju vještaka iznosi 2.088,43 KM, tako da sveukupni dug tuženog na dan 12.03.2018. godine, kada je izrađen nalaz i mišljenje vještaka iznosi 4.176,86 KM.

Imajući u vidu da zakonska zatezna kamata ne može preći visinu glavnog potraživanja, prvostepeni sud nije mogao na iznos od 4.176,86 KM (u kome je već obračunata zakonska zatezna kamata) dosuditi zakonsku zateznu kamatu od 29.06.2018. godine kao dana donošenja presude pa do konačne isplate. Ovo je izričito propisano odredbom člana 6. Zakona o visini

stope zatezne kamate Republike Srpske („Službeni glasnik RS“ broj 19/01, 52/06, 103/08 i 61/18).

Članom 279. stav 1. ZOO je propisano da na dospelu a neisplaćenu ugovorenu ili zateznu kamatu, kao i na druga dospjela povremena novčana davanja ne teče zatezna kamata izuzev kad je to određeno zakonom.

Iz navedenih razloga žalbu tuženog je u ovom dijelu valjalo uvažiti i odbiti tužbeni zahtjev tužioca u dijelu kojim traži zakonsku zateznu kamatu na ukupan iznos od 4.176,86 KM, a u koji iznos je već uračunata zakonska zatezna kamata koja dostiže visinu glavnog duga.

(Iz presude Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 60 0 Mals 026165 18 Pž od 11.12.2018. godine).

ZASTARJELOST ZAHTJEVA ZA VRAĆANJE NEISKORIŠTENOG AVANSA (član 391. Zakona o obligacionim odnosima)

Tužilac stiče pravo da zahtijeva vraćanja dijela avansa datog po ugovoru o građenju kada otpadne osnov držanja avansa odnosno njegovog dijela. Zahtjev za vraćanje neiskorištenog avansa nema karakter zahtjeva za naknadu izdataka učinjenih u vezi sa ugovorom o građenju, za koji je predviđen zastarni rok od 3 godine, pa se primjenjuje opšti zastarni rok zastarjelosti iz člana 371. ZOO.

Iz obrazloženja

Predmet spora u ovoj parnici je zahtjev tužioca da se tuženi obaveže da mu vrati dio primljenog avansa na ime ugovora o izvođenju radova ... u iznosu od 10.210,00 KM.

Tuženi ne spori činjenicu da posao nije izvršio i da je avans vratio, čime je manifestovao volju da neće izvršiti ugovor.

Plaćanje avansa predstavlja plaćanje akontacije radi ispunjenja obaveze plaćanja dijela cijene izvedenih građevinskih radova. Ukoliko sredstva avansa nisu utrošena, a izvođač ih je zadržao, on ih drži bez pravnog osnova, pa o zahtjevu za povrat tih sredstava treba odlučiti u smislu pravila o sticanju bez osnova (član 210. ZOO).

Prema članu 371. ZOO, potraživanja zastarijevaju za 10 godina, ako zakonom nije određen neki drugi rok zastarjelosti. Rok zastarjelosti za stečeno bez osnova zakonom nije određen, pa se na ovo potraživanje primjenjuje opšti zastarni rok određen članom 371. ZOO.

Prvostepeni sud pogrešno zaključuje, a na šta se osnovano ukazuje žalbom tužioca, da prigovor zastare treba cijeliti u smislu odredbe člana 374. stav 1. ZOO-a. Odredbe ovog člana imaju u vidu međusobna potraživanja pravnih lica iz ugovora o prometu robe i usluga, kao i potraživanja naknade za učinjene izdatke u vezi sa tim ugovorima. Obaveza tuženog kao izvođača iz ugovora zaključenog u smislu odredbe člana 630. ZOO je rekonstrukcija krova na Domu kulture u H: P., odnosno izvršenje građevinskih radova, a obaveza tužioca je bila da mu za to plati cijenu. Plaćanje avansa je ugovorom određena obaveza, a pravo tuženog.

Tužilac stiče pravo da zahtijeva vraćanja dijela avansa datog po ugovoru o građenju kada otpadne osnov držanja avansa odnosno njegovog dijela. Zahtjev za vraćanje neiskorištenog avansa nema karakter zahtjeva za naknadu izdataka učinjenih u vezi sa

ugovorom o građenju, za koji je predviđen zastarni rok od 3 godine, kako to pogrešno utvrđuje prvostepeni sud.

Zbog pogrešnog pristupa u razrješenju ovoga spora, kako se to osnovano ukazuje u žalbi tužioca, pogrešno je primijenjeno materijalno pravo, što pobijanu odluku čini nezakonitom, pa ju je potrebno ukinuti, na osnovu člana 227. stav 1. tačka 2. Zakona o parničnom postupku.

U ponovnom postupku, u skladu sa uputama iz ovoga rješenja, prvostepeni sud će odlučiti o zahtjevu koji je tužilac postavio u tužbi, te će pravilnom ocjenom svih materijalnih dokaza, donijeti odluku o kojoj će dati obrazloženje, kako to nalaže član 191. Zakona o parničnom postupku.

(Iz rješenja Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 61 0 Ps 011289 18 Pž od 13.12.2018. godine).

NIŠTAVOST UGOVORA O USTUPANJU POTRAŽIVANJA (član 436. Zakona o obligacionim odnosima)

Ugovor o kreditu, koji je bio osnov za zaključenje ugovora o ustupanju potraživanja između prvotuženog i drugotuženog, otkazan je i prestao je da postoji, tako da je pravilan zaključak prvostepenog suda da je prvotuženi imao pravo da svoje potraživanje po osnovu kredita prenese na treće lice, pod uslovima kako je to propisano u članu 436. stav 1. ZOO, jer se time ne dira u ovlašćenje banke, da samo ona može zaključiti ugovor o kreditu.

Iz obrazloženja

Predmet spora u ovoj pravnoj stvari je zahtjev tužioca da se utvrdi da su ništavi ugovori o ustupanju potraživanja zaključeni između tuženih, te da se naloži Republičkoj upravi za geodetske i imovinskopravne poslove Banjaluka, Područna jedinica Pale da izvrši brisanje uknjižbe promjene založnog povjerioca u korist tuženog.

Otkazom kredita od strane banke, zbog kašnjenja korisnika kredita u plaćanju dvije uzastopne rate, dospijevaju na naplatu ne samo dospjele rate kredita, već i preostali dio kredita, zajedno sa ugovorenom zateznom kamatom. U konkretnom slučaju ugovorni odnos između tužioca i prvotuženog po osnovu kredita je prestao da postoji, pa prvotuženi ima dospjelo potraživanje prema tužiocu po osnovu neizmirenih obaveza u iznosu od 11.259.602,84 KM.

Članom 436. ZOO propisano je da povjerilac može ugovorom zaključenim sa trećim prenijeti na ovoga svoje potraživanje, izuzev onog čiji je prenos zabranjen zakonom ili koje je vezano za ličnost povjerioca, ili koje se, po svojoj prirodi, protivi prenošenju na drugoga (stav 1.); ugovor o ustupanju nema dejstva prema dužniku, ako su on i povjerilac ugovorili da ovaj neće moći prenijeti potraživanje na drugoga ili da ga neće moći prenijeti bez dužnikovog pristanka (stav 2.).

Članom 438. stav 1. ZOO propisano je da za prenos potraživanja nije potreban pristanak dužnika, ali je ustupilac dužan obavijestiti dužnika o izvršenom ustupanju.

Tužilac kao korisnik kredita se saglasio da banka ima pravo prodati potraživanje i prenijeti instrumente obezbjeđenja potraživanja iz zaključenih ugovora o dugoročnom kreditu

od 27.11.2008. i 11.01.2010. godine (član 8. ugovora) na treću osobu. Prvotuženi je tužioca obavijestio o otkazu ugovora o kreditu i o ustupanju potraživanja drugotuženom.

Prvostepeni sud je obrazložio da je u smislu odredbe člana 2. Zakona o bankama („Službeni glasnik RS“, broj 44/03, 74/04, 116/11, 5/12 i 59/13), jedino banka ovlašćena da zaključi ugovor o kreditu, kako je to učinjeno i u predmetnoj pravnoj stvari.

Kod utvrđenja da je ugovor o kreditu koji je bio osnov za zaključenje ugovora o ustupanju potraživanja između prvotuženog i drugotuženog, otkazan i da je prestao da postoji, pravilan je zaključak prvostepenog suda da je prvotuženi imao pravo da svoje potraživanje po osnovu kredita prenese na treće lice pod uslovima kako je to propisano u članu 436. stav 1. ZOO, jer se time ne dira u ovlašćenje banke da samo ona može zaključiti ugovor o kreditu.

U konkretnom slučaju sva potraživanja „Hypo Alpe Adria Bank“ a.d. Banjaluka prema tužiocu kao korisniku kredita su dospjela, o čemu je tužilac obavješten dana 07.08.2013. godine. Ovaj sud je takođe mišljenja da sa tim danom potraživanja „Hypo Alpe Adria Bank“ a.d. Banjaluka, a sada tuženog „Addiko Bank“ a.d. Banjaluka dobijaju status „običnih“ potraživanja, i više nisu vezana za ugovor o kreditu, što znači da ne postoji zabrana njihovog daljeg prenošenja.

Dakle, prvostepeni sud je pravilno utvrdio da su predmetna potraživanja bila podobna za prenos jer više nisu vezana za ugovor o kreditu koji je raskinut i da se radi samo o naplati u cijelosti dospjelih potraživanja uvećanih za zatezne kamate.

Suprotno žalbenim navodima, prvostepeni sud se pozvao na sve relevantne odredbe i Zakona o obligacionim odnosima i Zakona o bankama i pravilno zaključio da ugovori o ustupanju potraživanja nisu ništavi u smislu odredbe člana 436. stav 1., a u vezi sa članom 103. ZOO.

(Iz presude Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 57 0 Ps 116302 18 Pž od 12.12.2018. godine).

NIŠTAVOST UGOVORA O USTUPANJU PRAVA TRAJNOG KORIŠTENJA GRAĐEVINSKOG ZEMLJIŠTA (član 6, 11, 16. i 18. Zakona o građevinskom zemljištu)

Ustupanje građevinskog zemljišta može vršiti samo opština ili grad, tako da preduzeća i druga pravna lica mogu prenijeti neizgrađeno gradsko građevinsko zemljište radi privođenja trajnoj namjeni samo na opštinu ili grad.

Iz obrazloženja

Predmet spora u ovoj pravnoj stvari je zahtjev tužioca da se utvrdi da je apsolutno ništav Ugovor o ustupanju prava trajnog korištenja građevinskog zemljišta, zaključen 31.03.2006. godine između tužioca i tuženog, uspostava ranijeg zemljišno knjižnog stanja na nekretninama koje su bile predmet ustupanja po ugovoru i eventualni tužbeni zahtjev kojim se traži raskid ugovor zbog neispunjenja ugovornih obaveza i uspostava ranijeg zemljišno knjižnog stanja na nekretninama i zahtjev za naknadu troškova postupka.

Članom 6. Zakona o građevinskom zemljištu Republike Srpske („Službeni glasnik RS“, broj 86/2003) propisano je da opština odnosno grad upravlja i raspolaže gradskim građevinskim

zemljištem u državnoj svojini. Članom 11. Zakona o građevinskom zemljištu je propisano da se gradskim građevinskim zemljištem u državnoj svojini može raspolagati samo na način i pod uslovima propisanim tim zakonom i na osnovu propisa koji su doneseni na osnovu tog zakona. Članom 16. Zakona o građevinskom zemljištu je propisano da skupština opštine, odnosno skupština grada može neizgrađeno građevinsko zemljište u državnoj svojini dodjeljivati fizičkim i pravnim licima na korišćenje radi trajnog građenja u skladu sa regulacionim planom. Članom 18. Zakona o građevinskom zemljištu je propisano da preduzeća i druga pravna lica mogu prenijeti neizgrađeno gradsko građevinsko zemljište radi privođenja trajnoj namjeni samo na opštinu ili grad.

Iz navedenih odredbi jasno proizilazi da ustupanje građevinskog zemljišta može vršiti samo opština ili grad, a da preduzeća i druga pravna lica mogu prenijeti neizgrađeno gradsko građevinsko zemljište radi privođenja trajnoj namjeni samo na opštinu ili grad.

Nesporno je utvrđeno i putem nalaza vještaka geodetske struke i arhitektonsko urbanističke struke, kao i na osnovu uviđaja na licu mjesta, da se radi o neizgrađenom građevinskom zemljištu koje ni do danas nije privedeno namjeni prema regulacionom planu, pa se ne mogu prihvatiti navodi žalbe da je postojao osnov po kome je takvo ustupanje bilo u skladu sa zakonom. Predmet ugovora o ustupanju, u skladu sa odredbama Zakona o građevinskom zemljištu, je bio nedopusšten, odnosno u suprotnosti sa članovima 6, 11, 16. i 18. tog zakona, što čini takav ugovor apsolutno ništavim.

U žalbi tužilac navodi da je tuženi u stečajnom postupku na licitaciji kupio građevinski objekat ... sa zemljištem, te da su parcele kč. br. 685/28 i kč. br. 685/42 ušle u program privatizacije, a što prvostepeni sud nije cijenio.

Tužilac je u vrijeme zaključenja spornog ugovora bio nosilac prava trajnog korišćenja građevinskog zemljišta, pa je nebitno da li je bio u programu privatizacije. Predmet privatizacije nije cjelokupna imovina preduzeća koja se privatizuje već samo državni kapital tog preduzeća, kako je propisano odredbom člana 3. Zakona o privatizaciji državnog kapitala u preduzećima („Službeni glasnik RS“, broj 24/98 do 109/05). U smislu člana 4. tog zakona, gradsko građevinsko zemljište ne ulazi u imovinu preduzeća koje se privatizuje i ne postaje njegova svojina, već se na takvom zemljištu može steći trajno pravo korišćenja, dok po članu 8. istog zakona neizgrađeno građevinsko zemljište ne može ni biti predmet privatizacije već samo izgrađeno zemljište koje preduzeće koristi. Ne može se izjednačavati termin „kapital“ sa terminom „imovina“, jer su to dva različita pravna pojma.

(Iz presude Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 57 0 Ps 092727 18 Pž 2 od 12.12.2018. godine).

UGOVOR O PREUZIMANJU DUGA (član 446. i 448. Zakona o obligacionim odnosima)

Pravnim poslom je došlo do preinačenja obligacionopravnog odnosa koji je dotad postojao između tužioca i prvotuženog, na način da je došlo do promjene dužnika, što je jedan od slučajeva pristupanja treće osobe (ovdje, drugotuženog), dužnikovom dugu (tj. dugu prvotuženog), pri čemu je bitno da se ova promjena dužnika ne odražava na sadržinu dužnikove obaveze koja, bez obzira na promjenu dužnika, ostaje ista.

Iz obrazloženja

Predmet spora je zahtjev tužioca za isplatu duga koji se odnosi na troškove održavanja na zajedničkim dijelovima zgrade, zajedno sa kamatama i troškovima postupka, od strane tuženih čija je obaveza solidarna.

Utvrđeno je da je prvotuženi vlasnik poslovnog prostora i da ga je dao na besplatno korištenje drugotuženom, a po osnovu Ugovora o korištenju poslovnog prostora od 24.01.2007. godine, kojim su utvrđena međusobna prava i obaveze ugovornih stranaka, pored ostalog i obaveza drugotuženog da snosi i troškove tekućeg održavanja posebnog dijela zgrade, Zajednici etažnih vlasnika, da je obaveza drugotuženog po istom osnovu bila utvrđena i Aneksom ugovora o korištenju poslovnog prostora koji je između tuženih zaključen 25.01.2010. godine, da su računi za održavanje zajedničkih dijelova zgrade dostavljani drugotuženom na njegovu adresu.....

Neosnovani su i navodi žalitelja da odredba člana 446. ZOO nije pravilno primijenjena i da na osnovu zaključenog Aneksa ugovora od 25.01.2010. godine nije moglo doći do preuzimanja duga od strane drugotuženog, te da se na taj način prvotuženi oslobodio od obaveze plaćanja.

Ovo iz razloga što je navedenim pravnim poslom došlo do preinačenja obligacionopravnog odnosa koji je dotad postojao između tužioca i prvotuženog na način da je došlo do promjene dužnika što je jedan od slučajeva pristupanja treće osobe (ovdje drugotuženog) dužnikovom dugu (tj. dugu prvotuženog), pri čemu je bitno to da se ova promjena dužnika ne odražava na sadržinu dužnikove obaveze koja, bez obzira na promjenu dužnika, ostaje ista.

Ovakva situacija je upravo predviđena članom 446. ZOO, a pravni učinci ugovora o preuzimanju duga regulisani su odredbom člana 448. istog zakona, koja propisuje da preuzimanjem duga preuzimalac (ovdje drugotuženi), stupa na mjesto prijašnjeg dužnika, koji se na taj način oslobađa obaveze.

Kada se cijene i činjenice koje imaju potvrdu u izvedenim pismenim dokazima, onda se može smatrati da sve te radnje, posebno ispostavljanje računa drugotuženom, nakon obavještenja da je drugotuženi preuzeo dug, prema članu 446. stav 3. ZOO, imaju značaj presumiranog pristanka tužioca na promjenu dužnika i da te radnje zamjenjuju izričiti pristanak tužioca kao povjerioca na nastalu promjenu.

(Iz presude Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 57 0 Ps 091798 18 Pž od 26.11.2018.godine).

ROK ZA VRAĆANJE ZAJMA
(Član 562. Zakona o obligacionim odnosima)

Ako ugovarači nisu odredili rok za vraćanje zajma, niti se on može odrediti iz okolnosti zajma, zajmoprimac je dužan vratiti zajam po isteku primjerenog roka koji ne može biti kraći od dva mjeseca, računajući od zajmodavčevog traženja da mu se zajam vrati.

Iz obrazloženja

Prvostepeni sud je utvrdio da je u okviru ugovora o građenju zaključen i ugovor o zajmu, na iznos od 1.000.000,00 EUR, ali navedenim ugovorom, kako je to propisno odredbom člana 557. ZOO, nije ugovoren rok vraćanja zajma, niti je zaključen aneks ugovora, kako su parnične stranke kao ugovarači odredili u osnovnom ugovoru, kojim aneksom bi se ugovorio rok vraćanja predmetnog zajma.

Mjenice čija se ništavost želi utvrditi u ovom sudskom postupku, predate su tužiocu potpisane od strane tuženog, kao bjanko mjenice, te je tužilac imao pravo da te mjenice popuni po dospelosti obaveze vraćanja zajma.

S obzirom na to da rok vraćanja zajma nije ugovoren, to se ima smatrati, kako je to propisano članom 562. stav 2. ZOO, da taj rok ne može biti kraći od dva mjeseca, računajući od dana kada je zajmodavac tražio da mu se zajam vrati, a koji zahtjev se može postaviti samo po isteku primjerenog roka.

Kod činjenice da je ovaj ugovor o zajmu sadržan u ugovoru o građenju, za razrješenje činjenice da li su mjenice popunjene u skladu sa Zakonom o mjenici i u skladu sa osnovnim poslom (s obzirom da mjenična izjava i aneks ugovora nisu zaključeni), trebalo je cijeliti pravnu sudbinu ugovora o građenju, u okviru koga je sadržan i predmetni ugovor, tj. da li je ugovor od 10.08.2012. godine raskinut ili ne, pa u zavisnosti od toga i odlučiti o dospelosti predmetnog potraživanja, a kako je to propisano odredbom člana 132. ZOO, tj. da se u slučaju raskida ugovora ima vratiti ono što je dato.

(Iz rješenja Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 59 0 Ps 025986 18 Pž 7 od 29.10.2018.godine).

VRAĆANJE STVARI PO ISTEKU UGOVORA O ZAKUPU (član 585. Zakona o obligacionim odnosima)

Ako između parničnih stranaka nije sporan identitet zakupljenih stvari, činjenica što neke od tih stvari nisu identifikovane na licu mjesta ne isključuje obavezu tuženog da tužiocu kao zakupodavcu vrati stvari koje je uzeo u zakup. Zbog toga, kod jasnih ugovornih odredbi u pogledu predmeta zakupa, vraćanje pokretnih stvari ne bi se moglo ograničiti samo na stvari koje su zatečene na licu mjesta i koje su tom prilikom identifikovane.

Iz obrazloženja

Predmet spora u ovom parničnom postupku je zahtjev tužioca da se tuženi obaveže da mu preda u posjed i slobodno raspolaganje pokretne stvari koje su bile predmet ugovora o zakupu zaključenog između parničnih stranaka, pobrojane u izreci prvostepene presude.

Prema članu 585. ZOO zakupac je dužan čuvati zakupljenu stvar i po prestanku zakupa vratiti je neoštećenu, a stvar se vraća u mjestu u kome je bila predana.

Prema tački 1.1. Ugovora o zakupu od 08.01.2013. godine, predmet konkretnog zakupa su pokretne stvari tužioca, odnosno njegove mašine i oprema, a prema specifikaciji koja se nalazi u prilogu tog ugovora (Prilog 1) i čini njegov sastavni dio.

U toj specifikaciji pobrojane su pokretne stvari tužioca odnosno njegove mašine i oprema koje su predmet zakupa, pri čemu je za svaku od tih stvari navedeno: konto, naziv, datum nabavke, dobavljač, broj računa, amortizacija, nabavna vrijednost, te sadašnja pojedinačna i ukupna vrijednost.

Dakle, među parničnim strankama nije sporan identitet tih stvari, a činjenica što neke od tih zakupljenih stvari nisu identifikovane na licu mjesta ne isključuje obavezu tuženog da tužiocu kao zakupodavcu vrati stvari koje je uzeo u zakup. Zbog toga, kod jasnih ugovornih odredbi u pogledu predmeta zakupa, vraćanje pokretnih stvari ne bi se moglo ograničiti samo na stvari koje su zatečene na licu mjesta i koje su tom prilikom identifikovane.

U vezi sa navedenim, takođe treba imati u vidu da u eventualnom izvršnom postupku, ukoliko tuženi ne vrati tužiocu njegove pokretne stvari, a one se ne nađu kod tuženog, primjenom člana 198. Zakona o izvršnom postupku („Službeni glasnik RS“ broj: 59/03, 85/03, 64/05, 118/07, 29/10, 57/12, 67/13, 98/14, 5/17 i 66/18) postoji mogućnost da sud u tom postupku na prijedlog tražioca izvršenja naloži tuženom (izvršeniku) da tužiocu (tražiocu izvršenja) isplati procijenjenu vrijednost pokretnih stvari odnosno mašina i opreme.

(Iz presude Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 60 0 Ps 025929 18 Pž od 26.11.2018. godine).

PASIVNA LEGITIMACIJA ZAJEDNICE ETAŽNIH VLASNIKA (član 18. i 22. Zakona o održavanju zgrada)

Među zajedničke dijelove zgrade spada, pored ostalog, i vodovodna mreža. Vlasnik priključka na vodovodnu mrežu je Zajednica etažnih vlasnika. Obaveza Zajednice etažnih vlasnika proizlazi iz Zakona o održavanju zgrada, te se ova obaveza ne može isključiti kada je u pitanju i plaćanje naknade za utrošenu vodu za etažne vlasnike.

Iz obrazloženja

Predmet spora je tužbeni zahtjev tužioca kojim traži da se tuženi obaveže da tužiocu isplati iznos od 9.737,29 KM, sa zakonskom zateznom kamatom i troškovima parničnog postupka, na osnovu računa za isporučenu vodu.

Tuženi je tokom postupka tvrdio, a što ponavlja i u žalbi da nije u bilo kakvom obligacionom odnosu sa tužiocem po osnovu isporuke vode, jer da nije vlasnik zajedničkog priključka niti koristi uslugu isporuke vode, nego da to koriste vlasnici stanova i poslovnih prostora.

Pravilno je prvostepeni sud utvrdio da u konkretnom slučaju ne postoje tehnički uslovi za ugradnju vodomjera za svakog pojedinog etažnog vlasnika i da se račun za utrošak isporučene vode ispostavlja Zajednici etažnih vlasnika. Isto tako činjenica da nije zaključen ugovor o isporuci vode ne može osloboditi tuženog od obaveze plaćanja naknade za isporučenu vodu. Tuženi je dužan da tužiocu plaća za isporučenu vodu etažnim vlasnicima, imajući u vidu odredbe Zakona o održavanju zgrada. Zajednički dijelovi zgrade su dijelovi i uređaji koji služe zgradi kao cjelini ili posebnim dijelovima zgrade, a među koje spada vodovodna mreža.

Odredbom člana 22. Zakona o održavanju zgrada propisano je da je Zajednica etažnih vlasnika koja upravlja zgradom nadležna za obezbjeđenje sredstava za održavanje zajedničkih dijelova i uređaja zgrade i druge troškove upravljanja zgrade, održavanje zajedničkih dijelova

i uređaja zgrade, korištenje zajedničkih dijelova zgrade i druge poslove određene Ugovorom o osnivanju Zajednice koji se odnose na upravljanje zgrade.

U žalbi se ističe da ne postoji ugovor između tužioca i tuženog i da tuženi nije korisnik usluge isporuke vode. Okolnost da ne postoji zaključen pismeni ugovor između tužioca kao isporučioaca vode i tužene Zajednice koja je nadležna za redovno i investiciono održavanje zajedničkih dijelova zgrade, ne oslobađa obaveze tuženog da plaća isporuku vode za Zajednicu etažnih vlasnika, Ul. Bulevar Cara Dušana broj 1 Banja Luka.

Tuženi tokom postupka nije osporavao da tužilac vrši isporuku vode Zajednici etažnih vlasnika Bulevar Cara Dušana broj 1 Banja Luka. Među zajedničke dijelove zgrade spadaju pored ostalog i vodovodna mreža. Vlasnik priključka na vodovodnu mrežu je Zajednica etažnih vlasnika. Obaveza Zajednice etažnih vlasnika proizlazi iz Zakona o održavanju zgrada, te se ova obaveza ne može isključiti kada je u pitanju i plaćanje naknade za utrošenu vodu za etažne vlasnike.

(Iz presude Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 57 0 Ps 121313 18 Pž od 22.10.2018. godine).

STEČAJNI POSTUPAK

IZVRŠNI POSTUPAK NAKON OTVARANJA STEČAJNOG POSTUPKA (član 94. i 96. Zakona o stečaju)

Stečajni povjerioci svoja potraživanja ostvaruju u stečajnom postupku prijavom potraživanja, dok ostali povjerioci među koje spadaju i povjerioci stečajne mase svoja potraživanja mogu ostvarivati van stečajnog postupka. Povjerioci stečajne mase su oni povjerioci čije potraživanje prema stečajnom dužniku je nastalo nakon otvaranja stečajnog postupka i ovi povjerioci ne prijavljuju svoje potraživanje stečajnom upravniku, niti se o njihovim potraživanjima donosi posebno rješenje, niti se ista utvrđuju.

Iz obrazloženja

Predmet ovog postupka je prinudna naplata potraživanja u iznosu od 6.460,35 KM na ime troškova parničnog postupka, sa zakonskom zateznom kamatom počev od 20.10.2016. godine pa do isplate, na osnovu izvršne isprave - Presude Vrhovnog suda Republike Srpske broj 59 0 Ps 023678 14 Rev od 20.10.2016. godine.

Pravilno se žalbom ukazuje da potraživanje tražioca izvršenja u ovom postupku jesu dosuđeni troškovi u izvršnoj ispravi, a koji predstavljaju troškove nastale u fazi stečajnog postupka, odnosno troškovi sudskog postupka koji su nastali radnjom stečajnog upravnika, iz kojeg razloga ovo novčano potraživanje predstavlja dug stečajne mase.

Odredba člana 96. stav 1, tačka 1 Zakona o stečaju („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 16/16) propisuje da dugove stečajne mase čine obaveze koje su zasnovane radnjama stečajnog upravnika ili na drugi način upravljanjem, unovčavanjem i raspodjelom stečajne mase, a koje ne spadaju u troškove stečajnog postupka. U tom smislu troškovi parničnog postupka koji su predmet ovog izvršenja nisu troškovi stečajnog postupka niti

potraživanje stečajnog povjerioca već su potraživanje povjerioca stečajne mase po osnovu duga stečajne mase.

Stečajni povjerioci svoja potraživanja ostvaruju u stečajnom postupku prijavom potraživanja, dok ostali povjerioci među koje spadaju i povjerioci stečajne mase svoja potraživanja mogu ostvarivati van stečajnog postupka. Povjerioci stečajne mase su oni povjerioci čije potraživanje prema stečajnom dužniku je nastalo nakon otvaranja stečajnog postupka i ovi povjerioci ne prijavljuju svoje potraživanje stečajnom upravniku niti se o njihovim potraživanjima donosi posebno rješenje, niti se ista utvrđuju.

Odredba člana 94. Zakona o stečaju propisuje da iz stečajne mase prije stečajnih povjerilaca se namiruju troškovi stečajnog postupka i dugovi stečajne mase, slijedom čega je stečajni upravnik dužan za njihovo podmirenje osigurati dovoljna sredstva.

U slučaju da stečajni upravnik ne isplati potraživanja povjerioca stečajne mase isti su ovlašteni pokrenuti izvršni postupak prema stečajnom dužniku. Prema tome, ukoliko stečajni upravnik ne ispuní obavezu prema povjeriocima stečajne mase, povjerioci stečajne mase svoja potraživanja mogu ostvariti podnošenjem tužbe protiv stečajnog dužnika, odnosno u izvršnom postupku, ukoliko je potraživanje utvrđeno izvršnom ispravom.

(Iz rješenja Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 59 0 Ps 023678 18 Pžip 2 od 11.12.2018. godine).

MJERODAVNO PRAVO U VEZI SA PRIJAVOM POTRAŽIVANJA NA OSNOVU STRANE SUDSKE ODLUKE

(Član 101. tačka 5. Zakona o sukobu zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima i član 203. Zakona o stečaju)

Ukoliko postoji strana odluka, radi se o već utvrđenom pravu tuženog na osnovu izvršne sudske odluke kojoj institut pravosnažnosti daje autoritet njene zakonitosti, pa pravo tuženog koje proizlazi iz takvih odluka nije moglo biti podvrgnuto ponovnoj ocjeni od strane prvostepenog suda i to samo u jednom dijelu, dok je u drugom dijelu prihvaćeno.

Iz obrazloženja

Predmet spora je zahtjev tužioca da se utvrdi osnovanim osporavanje prijavljenog potraživanja (koja proizlaze iz izvršne isprave stranog suda) tuženog u stečajnom postupku u iznosu od 29.325,91 KM i razlučnog prava na udjelima tužioca koje ima u privrednom društvu „C.“ d.o.o. B.

U konkretnom slučaju (a suprotno i navodima tužioca iz odgovora na žalbu tuženog), nema mjesta primjeni odredbe iz člana 203. Zakona o stečajnom postupku, jer ova odredba propisuje osnovno načelo prema kojem se stečajni postupak i njegovi pravni učinci određuju prema pravu države u kojoj je postupak otvoren (što ovdje nije slučaj) nego je osnovanost tužbenog zahtjeva trebalo cijeliti s aspekta priznanja strane sudske odluke tako da se ovdje ne radi o sporu između domaćeg i stranog pravnog lica koji se rješava primjenom kolizionih normi čija je funkcija da štite mjerodavni pravni poredak tako da se primjenom materijalnog prava određene države (kojoj pripada jedna od stranaka u postupku) utvrđuje koji će se propisi primijeniti u rješavanju konkretnog spornog odnosa.

U konkretnom slučaju se radi o pravnom dejstvu strane sudske odluke i kakve pravne efekte ona proizvodi u stečajnom postupku i u situaciji kada nije priznata od strane nadležnog suda.

Za takvu situaciju, zakonsko područje u kome je trebalo rješavati sporni odnos su odredbe Zakona o sukobu zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj 43/82 i 72/82, u vezi sa članom 458. ZPP-a), konkretno odredba člana 101. tačka 5. ovog zakona koja propisuje: Ako o priznanju strane sudske odluke nije doneseno posebno rješenje, svaki sud može o priznanju te odluke rješavati u postupku kao o prethodnom pitanju ali samo sa dejstvom za taj postupak.

Iz navedenih razloga nema mjesta primjeni odredbe iz člana 203. Zakona o stečajnom postupku niti primjeni odredaba domaćeg zakona kada je u pitanju obračun kamata, pa navode iz presude kojim obrazlaže primjenu odredaba Zakona o visini stope zatezne kamate, ovaj sud nije ni cijenio.

U vezi sa ovim navodi se i to da stečajno pravo obuhvata norme koje regulišu sam postupak stečaja (stečajno pravo u formalnom smislu), kao i norme kojima se regulišu imovinsko-pravni odnosi između stečajnog dužnika i drugih lica (što bi značilo, stečajno pravo u materijalnom smislu), pa bi odredba člana 203. Zakona o stečajnom postupku imala svoje mjesto u primjeni u slučaju da se radilo o utvrđivanju postojanja obligacionopravnog odnosa između parničnih stranaka (što ovdje nije slučaj), nego se radi o već riješenom obligacionopravnom odnosu o kome je donesena meritorna odluka stranog suda (što je ovdje slučaj).

Iz tog razloga nije bilo mjesta izboru, od strane prvostepenog suda, mjerodavnog prava koje se u jednom segmentu primjenjuje kao domaće pravo (na potraživanja po osnovu kamata) dok se u odnosu na razlučno pravo primjenjuje pravo Republike Srbije (kao strano pravo).

Prvostepeni sud je, stranu sudske odluku kojom je tuženom priznato pravo na novčano potraživanje, kao i sudske odluku kojom je upisano založno pravo na udjelima tuženog u drugom pravnom licu, djelimično priznao (tj. u pogledu glavnog duga i zakonskih kamata koje dostižu visinu glavnog duga, te u pogledu sticanja založnog prava na udjelima tužioca), dok je za iznos kamata koje prevazilaze glavni dug, odluka stranog suda, po stavu pobijane presude, bez dejstva jer je u suprotnosti sa domaćim zakonom, što nije moguće (odluka stranog suda je ili priznata ili nije priznata, tako da se odredba člana 101. Zakona o sukobu zakona sa propisima drugih zemalja, ne može primijeniti parcijalno, odnosno selektivno).

To znači da je trebalo cijeliti da se radi o već utvrđenom pravu tuženog na osnovu izvršne sudske odluke kojoj institut pravosnažnosti daje autoritet njene zakonitosti, pa pravo tuženog koje proizlazi iz takvih odluka, nije moglo biti podvrgnuto ponovnoj ocjeni od strane prvostepenog suda i to samo u jednom dijelu.

Iako su argumenti za „provjeru“ ili priznanje stranih sudskih odluka u zaštiti suvereniteta javnog poretka svake države, odredba člana 101. tačka 5 Zakona o sukobu zakona sa propisima drugih zemalja predviđa i tzv. sistem ograničene kontrole, kroz postupak priznanja strane sudske odluke u vidu prethodnog pitanja koje se vezuje za konkretni spor i sa djelovanjem samo za taj spor (što je upravo ovdje slučaj), za razliku od odredbe člana 19. ZIP, koji propisuje da odluka stranog suda ima snagu izvršne isprave samo ukoliko je priznata od strane nadležnog suda, dok odredbe Zakona o stečajnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj 26/10 - Prečišćen tekst), kao i odredbe Zakona o stečaju iz 2016. godine, propisuju pravila o priznanju stranih sudskih odluka, ali samo onih koje se odnose na priznanje stranih sudskih

odluka o otvaranju stečajnog postupka (a ovdje se ne radi o takvoj vrsti odluke), pa je zato s aspekta primjene odredbe iz člana 101. tačka 5. navedenog zakona, trebalo cijeliti osnovanost tužbenog zahtjeva.

U situaciji, kada je odluka stranog suda koja je pravosnažna i izvršna (presuda istog suda od 07.11.2002. godine) priznata (makar i u jednom dijelu, u pogledu glavnog duga i istog iznosa zakonskih kamata), onda je pravne učinke trebalo priznati i rješenju o izvršenju pljenidbom, procjenom i zapljenom osnivačkog udjela tužioca od 12,5 % u privrednom društvu „C.“ d.o.o. B., primjenom odredaba člana 101. stav 5. Zakona o sukobu zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima, uz napomenu da je odredba člana 199. Zakona o izvršenju i obezbjeđenju, potpuno kompatibilna i s odredbom člana 191. ZIP, koji propisuje da se zapljena udjela vrši dostavljanjem rješenja o izvršenju registarskom sudu ili drugom nadležnom registarskom organu radi zabilježbe izvršenja, te i sa odredbama glave XIV, koja se odnosi na izvršenje na dionici i ostalim registrovanim hartijama od vrijednosti i na članskom udjelu u pravnom licu u kojoj je relevantna odredba iz člana 189. koja propisuje da se zapljenom stiče založno pravo na predmetu izvršenja (u konkretnom slučaju, na članskom udjelu) a što, nadalje, znači da je i primjenom domaćeg zakona, tuženi stekao status razlučnog povjerioca iz člana 42. Zakona o stečajnom postupku, pa suprotni navodi tužioca, nemaju zakonskog osnova, a što je razlog da se i žalba odbije kao neosnovana i prvostepena presuda potvrdi u pobijanom, odbijajućem dijelu (stav II izreke), na osnovu odredbe iz člana 226. ZPP-a.

(Iz rješenja Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 59 0 Ps 029295 18 Pž od 13.11.2018. godine).

KAMATA NA PRIZNATO POTRAŽIVANJE U LIKVIDACIONOM POSTUPKU (član 277. Zakona o parničnom postupku)

Tužiocu koji nije namiren sa priznatim potraživanjem u likvidacionom postupku na osnovu Odluke likvidacionog upravnika, ne može se oduzeti pravo na zakonsku kamatu od dana priznanja potraživanja u likvidacionom postupku (kako je traženo) pa do dana otvaranja stečajnog postupka, što znači da se tužilac u pogledu svojih potraživanja ne može dovesti u nepovoljniji položaj, kao stečajni povjerilac, samo zbog toga što likvidacioni postupak nije zaključen.

Iz obrazloženja

Predmet spora je zahtjev tužioca da se utvrdi da je osnovano potraživanje prema tuženom u iznosu od 620.990,97 KM i da se ovo potraživanje, kao osnovano, uvrsti u redosljed prioriteta namirenja i da se u skladu s tim izvrši ispravka Tabele priznatih odnosno osporenih potraživanja kao i sporedni zahtjev koji se odnosi na naknadu troškova postupka.

I po stavu ovog suda, tužilac koji nije namiren sa priznatim potraživanjem u likvidacionom postupku na osnovu odluke likvidacionog upravnika, koje ima snagu izvršnog naslova (kao što je ovdje slučaj), ima pravo da u stečajnom postupku prijavi svoje potraživanje koje nije izmireno, pa kod nesporne činjenice da likvidacija nije uspjela, ne može se tužiocu oduzeti pravo na zakonsku kamatu od dana priznanja potraživanja u likvidacionom postupku (kako je traženo) do dana otvaranja stečajnog postupka, što znači da se tužilac u pogledu svojih potraživanja ne može dovesti u nepovoljniji položaj, kao stečajni povjerilac, samo zbog toga što likvidacioni postupak nije zaključen.

Prvostepeni sud je dao jasno i detaljno obrazloženje za svoju odluku, sa kojim je saglasan i ovaj sud posebno u dijelu koji se odnosi na primjenu materijalnog prava, konkretno

odredaba člana 16. stav 1. i 2. Zakona o likvidacionom postupku, člana 119a. Zakona o bankama, člana 88. stav 1. tačka 1. Zakona o stečaju i člana 277. Zakona o obligacionim odnosima pa su neosnovani navodi žalioaca kojima pokušava na drugačiji način utvrditi volju zakonodavca, što nije ni u nadležnosti suda, a kamo li stranaka.

Pravna sudbina kamata vezuje se i mjeri prema pravnoj sudbini priznatog, dakle osnovanog potraživanja koje se odnosi na glavni dug, tako da glavni dug i kamata predstavljaju jednu cjelinu a ne samostalno potraživanje.

Iako obračunate zakonske kamate nisu tražene u likvidacionom postupku, nema smetnje da one budu prijavljene u stečajnom postupku, jer je nesporno da likvidacioni postupak nije mogao biti uspješno okončan u skladu sa osnovnom svrhom (da se svi povjerioci potpuno namire), a danom prijavljivanja potraživanja u likvidacionom postupku, tuženi je pozvan da to potraživanje i isplati, pa su neosnovani navodi žalitelja da nije utvrđen dan kada je tuženi pao u docnju, tako da je, po stavu ovog suda, tuženi pao u docnju i prije priznanja potraživanja u likvidacionom postupku, ali je prvostepeni sud pravilno cijenio granice tužbenog zahtjeva u kojima se morao kretati (član 2. ZPP) i dosudio zakonske kamate za period koji je tražen (od dana priznanja potraživanja po osnovu glavnog duga do dana otvaranja stečaja), što je za tuženog, povoljnije.

Dakle, nastupanjem dužničke docnje dužnik se po samom zakonu stavlja u nepovoljniji materijalnopравни položaj od onoga u kome se nalazio do tog vremena i na njegovoj strani se konstituiše i dodatni teret plaćanja dospjelog glavnog duga (što nije predmet spora) sa obračunatom zateznom kamatom za navedeni period (što je predmet tužbenog zahtjeva).

Iz tog razloga nemaju značaja navodi žalioaca da u Planu likvidacije kamate nisu predviđene (one nisu ni tražene ni tada, a ne bi bile tražene ni u ovoj parnici niti bi do parnice došlo da je tuženi isplatio priznati dio potraživanja tužiocu prema prioritetu u naplati zavisno od redoslijeda definisanog članom 116. Zakona o bankama), a opštepoznato je da se priznanje potraživanja povjerioca od strane likvidacionog upravnika moglo kretati samo u granicama onoga što je u prijavi potraživanja bilo navedeno (traženo).

(Iz presude Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 59 0 Ps 031224 18 Pž od 25.10.2018.godine).

OSTALO

NAKNADA ZA ULAGANJE U NEKRETNINE

(član 38. i 39. Zakona o osnovnim svojinsko-pravnim odnosima i član 210. Zakona o obligacionim odnosima)

Savjestan posjednik ima pravo na naknadu nužnih i korisnih troškova, ako stvar objektivno dobije na vrijednosti, odnosno ako je vrijednost stvari povećana.

Iz obrazloženja

Predmet spora je tužbeni zahtjev tužioca da se utvrdi da je stekao pravo svojine građenjem na zemljištu poblize naznačenom u izreci prvostepene presude, te zahtjev za naknadu štete u iznosu od 308.613,10 KM, sa zakonskom zateznom kamatom i troškovima

postupka. Predmet spora je i protivtužbeni zahtjev tuženog za vraćanje u posjed predmetnih nekretnina pobliže navedenih u stavu II izreke prvostepene presude, uz eventualni zahtjev za isplatu iznosa od 599.177,00 KM.

Odlučujući o pravu tužioca na povrat uložених sredstava u izgrađene objekte, treba imati u vidu odredbe člana 210. Zakona o obligacionim odnosima prema kojima, kada dio imovine jednog lica na bilo koji način pređe u imovinu drugog lica, a taj prelaz nema osnova u nekom pravnom poslu ili zakonu, sticalac je dužan vratiti ga, ako je to moguće, a inače je dužan nadoknaditi vrijednost postignute koristi.

Da li pripada pravo na naknadu onome ko je ulagao u tuđu nekretninu, određuju pravila stvarnog prava. Treba imati u vidu da je tužilac gradio poslovne objekte na zemljištu koje mu je dodijeljeno i za koje ima odobrenje za građenje. Da bi se primijenile odredbe iz člana 38. Zakona o osnovnim svojinsko-pravnim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj 6/80 i 36/90), koji je bio na snazi u vrijeme kada je tužiocu dodijeljeno zemljište na korištenje i izdata građevinska dozvola, potraživanja se moraju zasnivati na ulaganjima i troškovima koje je posjednik imao za vrijeme posjedovanja određene nekretnine. Tužilac kao pošten i savjestan graditelj ima pravo zahtijevati naknadu uložених sredstava, odnosno naknadu za nužne i korisne troškove koje je imao da bi dodijeljeno građevinsko zemljište priveo namjeni u skladu sa izdatim odobrenjem. Pravo korištenja radi građenja se moralo upisivati u zemljišnu knjigu i ono je imalo konstitutivni momenat prema pravilima Zakona o osnovnim svojinsko-pravnim odnosima. Po svom karakteru pravo korištenja radi građenja je stvarno pravo i ono se sticalo upisom u zemljišne knjige, a ne samom odlukom.

Što se tiče gubitka prava korištenja radi građenja, to pravo se gubilo ako se tri godine nakon dobijanja građevinske dozvole ne završi građevina, kako je to predviđeno članom 53. Zakona o građevinskom zemljištu („Službeni list SR BiH“, broj 34/86, 1/90 i 29/90, te „Službeni glasnik RS“, broj 29/94, 23/98 i 5/99), a što je utvrđivao opštinski organ svojim rješenjem, na osnovu kojeg se i brisao upis tog prava u zemljišnu knjigu (konstitutivan je momenat brisanja iz z.k. uloška).

Graditelj ima pravo da zadrži svojinu na zgradi izgrađenoj na tuđem zemljištu, ako vlasnik tu gradnju trpi i ne obavještava da nije saglasan sa postupkom graditelja. Međutim savjestan posjednik ima pravo na naknadu nužnih i korisnik troškova, ako stvar objektivno dobije na vrijednosti, odnosno ako je vrijednost stvari povećana. Drugostepeni sud stoji na stanovištu da se visina tih troškova prosuđuje prema sredstvima stvarno za to uložеним. Stoga tužilac kao savjestan graditelj može zahtijevati naknadu za uložene troškove gradnje.

Osnovno je pravilo da se tužiocu ne može priznati na ime naknade veća vrijednost od učinjenog troška, ali ni vrijednost veća od one koja postoji u vrijeme predaje stvari odnosno nekretnine njenom vlasniku. Ovo proizilazi iz odredaba člana 38. i 39. Zakona o osnovnim svojinsko-pravnim odnosima i člana 210. ZOO.

Drugostepeni sud cijeni da je protivtužbeni zahtjev tuženog za povrat predmetnih nekretnina osnovan, ali da tužilac može postaviti zahtjev radi naknade vrijednosti svog direktnog ili indirektnog rada i sredstava koje je uložio u poboljšanje tuđe stvari uvećanjem njene vrijednosti. Stoga je prvostepeni sud pravilno odlučio kada je našao da je eventualni zahtjev tužioca osnovan.

(Iz presude Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 57 0 Ps 101360 18 Pž 4 od 27.11.2018. godine).

**ZASTARJELOST MJENIČNO-PRAVNIH ZAHITJEVA
(član 80. stav 1. Zakona o mjenici)**

Svi mjenično-pravni zahtjevi protiv akceptanta zastarijevaju za tri godine računajući od dospelosti, (mjenica je dospjela za plaćanje 16.03.2012. godine, a tužba podnesena - prijedlog za izvršenje 04.06.2014. godine), tako da je neosnovan prigovor zastarjelosti tuženog a osnovan tužbeni zahtjev tužioca.

Iz obrazloženja

Predmet odlučivanja u ovoj pravnoj stvari je zahtjev tužioca da sud obaveže tuženog da mu na ime duga isplati iznos od 31.024,68 KM, sa zakonskim zateznim kamatama i troškovima postupka.

Prvostepeni sud je utvrdio da je u mjenici sadržan nalog za plaćanje 16.03.2012. godine i da je mjenicu kao trasant potpisao M.Ž., a kao akceptant takođe, M.Ž. kao vlasnik SUR „M.“ Banjaluka. Čitanjem protestnog akta broj 57 0 V 102284 12 V od 30.05.2013. godine utvrđeno je da je mjenica protestovana pred istim sudom, a na prijedlog banke, na kojem je konstatovano da je 01.04.2013. godine mjenica pokušana da prezentuje protivniku predlagača M.Ž., ali da ovaj nije upoznat sa sadržajem mjenice, jer nije pristupio na zakazano ročište.

U konkretnoj pravnoj stvari, kako to pravilno utvrđuje prvostepeni sud, mjenicu povodom koje se vodi spor, potpisao je u svojstvu trasanta M.Ž., kao fizičko lice, a kao akceptant M.Ž., vlasnik SUR „M.“ Banjaluka.

Zbog toga nije zastario mjenično pravni zahtjev tužioca protiv akceptanta kao tuženog, pa se primjenjuju odredbe član 80. stav 1. Zakona o mjenici („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 32/01), kojima je propisano da svi mjenično-pravni zahtjevi protiv akceptanta zastarijevaju za tri godine računajući od dospelosti. Mjenica je dospjela za plaćanje 16.03.2012. godine, a tužba - prijedlog za izvršenje podnesena 04.06.2014. godine, pa je neosnovan prigovor zastarjelosti tuženog i osnovan tužbeni zahtjev tužioca.

(Iz presude Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 57 0 Ps 109262 18 Pž od 18.12.2018. godine).

**BRISANJE PRVENSTVENOG REDA HIPOTEKE
(član 140. i 184. Zakona o stvarnim pravima)**

Brisanje hipoteke odnosno zabilježbe prvenstvenog reda hipoteke na nekretninama može se dozvoliti na zahtjev vlasnika ili povjerioca i dužnika, ako obezbijedeno potraživanje prestane na način dozvoljen zakonom. Kada treće lice kupi nekretnine opterećene hipotekom, ono nije ovlašteno tražiti brisanje hipoteke, ako dug osiguran hipotekom još nije namiren.

Iz obrazloženja

Predmet spora u ovoj pravnoj stvari je tužbeni zahtjev tužioca kojim traži da se utvrdi da su ispunjeni uslovi za brisanje upisa prvenstvenog reda hipoteke na osam budućih stanova koji će se graditi na nekretninama poblje navedenim u izreci prvostepene presude i da se naloži

Republičkoj upravi za geodetske i imovinsko-pravne poslove PJ Trebinje da izvrši brisanje upisa prvenstvenog reda hipoteke.

Treba imati u vidu da hipoteka prestaje ispisom iz registra nekretnina u slučaju isplate duga u potpunosti, propasti predmeta hipoteke u cjelosti, sudske javne prodaje, vansudske javne prodaje, odricanja od hipoteke na osnovu jednostrane pismene izjave povjerioca, amortizacije obezbijedenog potraživanja na osnovu sudske odluke kojom se utvrđuje amortizacija, a koja se može donijeti ako su ispunjeni uslovi i to: neophodno je da je proteklo 10 godina od dospelosti obezbijedenog potraživanja (stare hipoteke), da hipotekarni povjerilac više ne postoji ili se ne može pronaći i da za proteklo vrijeme hipotekarni povjerilac nije zahtijevao niti primao isplatu glavnog potraživanja ni kamata, niti je zahtijevao. Brisanje hipoteke odnosno zabilježbe prvenstvenog reda hipoteke na nekretninama može se dozvoliti na zahtjev vlasnika ili povjerioca i dužnika, ako obezbijedeno potraživanje prestane na način dozvoljen zakonom. Dakle brisanje hipoteke na zahtjev vlasnika vrši se samo ako je dug isplaćen u potpunosti odnosno povjerilac je dužan da dozvoli brisanje hipoteke ukoliko mu je potraživanje u cjelosti plaćeno (da izda potvrdu o izmirenju duga).

Kako korisnik kredita nije dokazao da su izmirene obaveze po Ugovoru o kreditu, ni založni povjerilac – tuženi nije mogao izdati brisovnu dozvolu.

S pravom se u žalbi ističe da okolnost da je Projekat za izgradnju stanova na kojima se trebala konstituisati hipoteka nakon izgradnje promijenjen ne znači da utvrđene novčane obaveze i upisana zabilježba više ne postoje.

Odredbom člana 141. Zakona o stvarnim pravima je propisano da založno pravo osigurava namirenje iz vrijednosti zaloga određenog potraživanja kao cjeline, uključujući sve njene pripadnosti, pa se opterećenje zaloga ne smanjuje sa smanjenjem potraživanja, ako nije drugačije određeno zakonom ili sporazumom stranaka. Ako zalog propadne pa umjesto njega nastane pravo koje ga nadomješta, založno pravo traje i dalje na tom pravu. To znači da tuženi i dalje ima pravo na upis zabilježbe sve do ispunjenja obaveze.

Ako objekat u toku izgradnje promijeni vlasnika novi vlasnik stupa u prava i obaveze prethodnog vlasnika prema licu u čiju korist je upisana hipoteka.

Kada treće lice kupi nekretnine opterećene hipotekom, ono nije ovlašteno tražiti brisanje hipoteke, ako dug osiguran hipotekom još nije namiren.

(Iz presude Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 62 0 Ps 011637 18 Pž od 11.12.2018. godine).